

GHENDTSCHÉ TYDINGHEN

**Tweemaandelijks Tijdschrift van de Heemkundige en Historische
Kring Gent V.Z.W.**

27e jaargang - nr. 5

15 september 1998

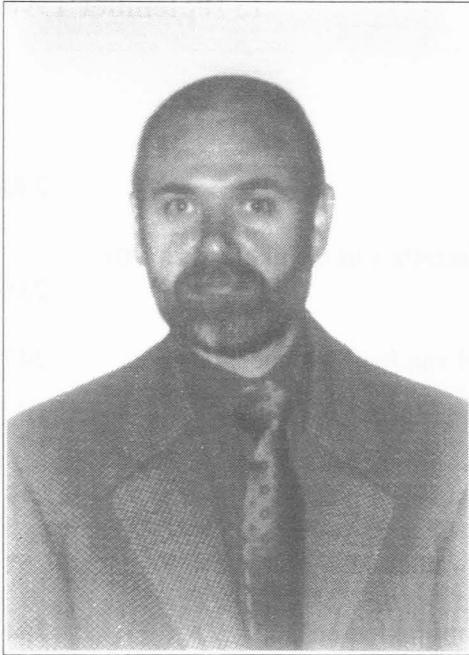
INHOUD

- In Memoriam Ronald De Buck.	230
- Ronald De Buck: De Brabantse Omwenteling in de Gazette van Gend (1789-1790). Vervolg.	231
- Paul Bergmans: Inventaire Archéologique: De Zegel van het St-Jacobsgodshuis.	247
- David Maes: Het Gents Kerkepad. (Vervolg). De Kristusconingkerk - Rerum Novarumplein. Sint-Vincentius a Paulokerk - Maïsstraat.	249
- W.L. Braeckman: Een foltertuyg uit de Brabantse Omwenteling.	252
- Eddy Levis: 't Gents spant de Kruune. "Kust nu mijn kloefen".	254
- Ronald De Buck: Gentse Memoriedagen: 8-9-10-11-12 April.	258
- Paul Huys: "Het rode sprietoog van een decoratie" of de kunst van het vertalen.	261
- Lodewijk De Vriese: De Memme van Menheere Mestdagh.	262
- Aanwinsten van het Documentatiecentrum (1993-1997). Selectie van Gentse onderwerpen.	268
- Bibliografie.	270
- Vraag en Antwoord.	273
- Lezers schrijven ons.	275
- Dit bestaat niet meer.	278

IN MEMORIAM RONALD DE BUCK

° Gent 29-12-1949

† Gent 04-05-1998

Onze Kring werd opnieuw getroffen door het plotseling verdwijnen van een van zijn meest actieve leden. Een zeer pijnlijk en quasi onherstelbaar verlies. Het is al meer dan 10 jaar geleden dat een gelukkig toeval Ronald De Buck in contact bracht met onze Kring en onmiddellijk bleek dat wij een uitstekende aanwinst gedaan hadden. Deze Gentenaar in hart en nieren was gefascineerd door de geschiedenis van onze stad en was geïnteresseerd in alle aspecten ervan. Wij hebben de indruk dat de totaliteit van zijn vrije tijd opging in de studie van het Gents verleden. Gelukkig voor ons was deze zeer actieve vorser steeds bereid anderen te laten delen in de resultaten van zijn opzoeken.

Het kon niet missen dat zo iemand een vaste medewerker zou worden van

"Ghendtsche Tydinghen". Zijn inzet voor onze Kring zorgde er voor dat hij na enkele jaren reeds opgenomen werd in de Raad van Beheer.

Zijn graag gelezen artikels getuigden steeds van degelijk wetenschappelijk onderzoekswerk en zijn boek over de Wijnhandel in Gent en de ontstaansgeschiedenis van onze stad verwekte sensatie, want hij drong steeds door tot de kern van de zaak, verzamelde moeizaam zo veel mogelijk feiten, legde er het onderling verband tussen en trok er de gepaste conclusies uit. Het interessante was ook dat hij aspecten behandelde waar anderen, voor hem, niet aan gedacht hadden. Eén voorbeeld: toen het Groot Kanon in 1578 terug van Oudenaarde kwam, werd het geladen op een schip en aan wal gezet aan het Kuipgat. Vandaar werd het met behulp "van wel 30 paarden" naar de Wannekensaerde getrokken.

Waarom al die moeite? Waarom niet gewoon doorvaren naar de plaats van bestemming? Niemand stelde zich die vraag, hij wèl. Dit hield verband met het gebrek aan bevaarbaarheid van de Leie op dit tracé.

Zijn heengaan is een groot verlies, niet alleen voor onze Kring, maar voor de Heemkunde in het algemeen: hij was pas 48 jaar oud en had nog enorm veel kunnen presteren. Helaas, het lot heeft er anders over beslist.

Een medewerker die wij zullen blijven missen!

DE BRABANTSE OMWENTELING IN DE GAZETTE VAN GEND (1789-1790) (Vervolg)

Gend, den 19. November 1789.

Volgens verscheyde ingekomene berichten zouden'er vele van de moorddadi-ge Bezettinge, die in den nacht tusschen de 16. en 17. dezer uyt ons Kasteel was gevlucht, op zommige P[a]rochien ontrent deze Stad, ende wel besonderlyk langs den kant van Lokeren, alwaer zy hun hadden verspreyd, door de Landsluyden aengerand en ten deele gedood, gequetst, ofte verjaegd zyn. Wegens het innemen der Stad Brugge door ons Patriotisch Leger heeft men de volgende bijzonderheden ontfangen door eenen Brief van den 18. dezer: "Gisteren ontrent dry uren zyn de Patrioten met al hunne Magt getrokken nae het Quartier van de Keyzerlyke Troupen, die hun op den tyd van min als twee uren hebben overgegeven met verlies van maer eenen dooden en weynige gequetste, waer tegen van de Patrioten ook maer eenen Man gesneuveld en twee gewond zyn. Naerdats deze laeste het geheel Quartier hadden doorzocht, hebben zy de Soldaten daer uyt geleyd nae de Kloosters, nae het Stadhuis en nae het Landhuys van den [Brugse] Vryen alwaer zy tot noch toe opgehouden worden; den Kapiteyn is'er triumph-gewys uytgehaeld in eene Koetse, bespannen met zes peirden en voorgereden door blaezende Postillons [*postrijders*]. Om de onheylen te voorkomen, hebben de Patrioten alle de straeten met Wachten bezet, zoo dat alles tot noch toe in ruste is". Heden verneemt men, dat Oostende en Nieuport door de Keyzerlyke Troupen ontruymd zyn.

's Gravenhage, den 21. November 1789.

Het [*Oostenrijks*] Gouvernement van Brussel aen de Staeten-Generael [*van Nederland*], onder andere, verzocht hebbende, om den Heer Hendrik vander Noot te doen arresteeren, hebben Hunne Hoogmogende aenstonds een Besluit genomen, waer in Zy aenmerken: "Dat den gemelden Heer [*vander Noot*] by Hun [*de Nederlandse Staeten-Generael*] geene besondere bescherminge geniet, en dat het Manifest, door hem onderteekend, noyt officiëelyk t'hunder Vergaderinge is gebragt; dat de constitutionele vryheyd der [*Nederlandse*] Republique medebrenge, dat een ider, die zig de borgerlyke maetschappye niet onweirdig maekt, aldaer de bescherminge der Wetten moet genieten" [...][*Nederland wil vander Noot dus niet arresteeren!*]

Gend, den 21. November 1789.

Zoo aenstonds door eenen buytengewoonen Courier ontfangen wy de zekere tydinge, dat de Stad Doornyk zig heeft verwoegt aen het Committé van de

vereenigde Nederlanden [*te Breda*], en dat alle de Leden den Eed van Getrouwigheyd hebben afgeleyt. Men heeft de Wapens afgetrokken van den voorigen Souvereyn, om de hunne aldaer te plaetsen.

VERVOLG DER GRAUWELDADEN DER KEYZERLYKE SOLDATEN [*in Gent*]. Willen voordsgaan met op te haelen alle hunne vreedheden, is deze verduyteren ende verminderen; want deze zyn zoo menigvuldig en onmenschelyk, dat zy overtreffen alles het gene de ontaerdheyd der Barbarsche Volkeren heeft konnen uytvinden, om het menschelyk Geslacht te onteeren ende te vernielen. Daer vinden wy eenen Man ende Vrouwe te samen gebonden aen het vuur verbrand; dan hooren wy met de bitterste zuchten klaegen 60. gevangene Borgers, de welke getuygen, dat men hun onder de schrikkelykste dreygementen dagelyks heeft gevoed in het [*Spanjaarden*]Kasteel en in de Casernen met twee onçen bedorven brood en een weynig water, dusdanig, dat zekeren voornaemen Heer zyne eygene excrementen [*ontlasting*], om zyn leven te behouden, heeft moeten nemen. Hier zien wy verbrandde huizen verkeerd in bordeelen, alwaer volgens de geloofbaerste getuygenissen, terwylende deze uytlieden tot branden en plonderen, de andere bezig waeren met de grauwaemste schelmstukken te bedryven. Meer als veertig Vrouwen ende Dochters hebben zy schandelyk onteert, zommige zelfs in het aenschyn van hunne Mans ende Ouders, de welke zy met de wapens op de borst getuygen deden zyn van hunne ongehoorde mishandelingen. Langs eenen anderen kant zien wy hun schenden onze Kerken ende heylige Vaten, ende duyzend andere buytenspoorigheden bedryven. Ik wil niet zeggen hoe verscheyde Officieren zelfs aenleyders zyn geweest der boosheden van hunne Soldaten. Ik zal niet noemen eenen Chapuis, van het Regiment van Clairfayt, den welken vooring in de plonderingen der huizen. Ik zwyge eenen Polus, van het zelve Regiment, den welken tusschen de vreedste lasteringen eenen Man heeft gedrongen op eene gloeyende stove. Het is te weynig te zeggen, dat men uyt de zakken ende huizen der Officieren zelfs gestolene Goederen met getuygen heeft gevonden. Zyn'er verraeders geweest ende brandstichters, wy hebben gevonden Verlosers ende Verdedigers van ons Vaderland. Onder deze hebben uytgemunt den Heer d'Avennes, Majoor ende Leyssens, Kapiteyn, de welke ten tyde der belegeringe van Gend hunne Soldaten als de kloekste Helden met dapperheyd ende krachtige woorden tot den stryd hebben aengemoedigt. Den Kolonel van der Meersch, den welken met zyne gewoonelyke behendigheyd zyne Krygs-Werkingen voordzet, heeft tot ons gestiert [*gestuurd*] de volgende Heeren: den Kolonel Graeve de Rosier, den Lieutenant-Kolonel[*niet ingevuld*]. Ten laesten den Nederlandschen Leeuw heeft de Laurieren van hunne stammen gerukt; wy zien herleven den geest der oude Belgen, de kloekste der Gaulen [*Galliërs*]; het bloed, dat zy eertyds met zulke kloekmoedigheyd hebben vergoten, is wedergeloopt in hunne aderen, ende bereyd voor hunnen Gods-Dienst en Vryheden, de aerde wederom te besproeyen. Gisteren is alhier met

Trompet gedaen de volgende Afkondinge: “Door Ordre van het Committé-Generael [*hoofdcomité*], geëtablisseed [*gesticht en gevestigd*] binnen de Stad Gend, worden d’Heeren van het Magistraet der zelve Stad verzocht van te doen publiceeren het naervolgende: Van aen twee Commissarissen, door het Magistraet gecommitteerd, te doen overbrengen eene pertinente ende geïndividueerde Lyste door de Dekens van de respective Gebuerten, ende hun assureeren, dat de Schaeden ende Plonderingen, die zy hebben geleden ‘t zynen tyde aen hun zullen worden voldaan ende geïndemniseert, emmers gelyk d’Heeren zullen meynen te behooren. Actum den 20. November 1789.

Het Magistraet van beyde de [*schepen*]Banken heeft heden aen de Gemeynthe ofte Collatie der Stad Gend den volgenden Eed gedaen: “Ik in myne qualiteyt van ... belove ende zweire de Stad van Gend ende de Natie van diere Getrouwigheyt, gelyk aen mynen voorigen Souvereyn”.

Ond[erteken]t G.B.A. Schellekens, als Greffier van het vereenigd Committé der Nederlanden.

Brussel, den 21. November 1789.

Heden ontfangen wy de aengenaeme tydinge, dat de Keyzerlyke Troupen de Stad Bergen in Henegauw hebben ontruymt, en langs Flienes hunnen doortocht nae Naemen hebben genomen.

Gend, den 26. November 1789.

Eergisteren heeft men met de stichtendste godvruchtigheyt, onder den toeloop van eene ontelbaere menigte Menschen van alderleyen staet, door de zeven Broederschappen van de Berechtinge processigewys uyt onze Kathedrale Kerke teruggehaelt het alderheyligste Sacrament, met het welk men over eenige dagen, niet zonder gevaer, was gevlucht uyt de Parochiale Kerke van H.Kerst, ten tyde, dat de godelooze Soldaten ontrent die Kerke alle hunne ongehoorde grouwelykheden bedreeven. Gisteren morgen om thien uren en half is in onze Kathedrale Kerke door onzen Eerweirdigsten Heer Bisschop eene pontificale Misse gecelebreerd, om van den Hemel de volherdinge van voorspoed en zegen over de Vaderlandsche Wapenen af te smeeken, by welke alle de Staf-Officieren van onze Patriotische Bezettinge, de Hoogmogende Heeren Staeten en den Raed van Vlaenderen, de verscheyde Committés en de Magistraeten der beyde [*schepen*]Banken, met eene ontelbaere menigte Volks tegenwoordig waeren. Eene welgeschikte Redenvoeringe, betrekkelyk tot de tyds-omstandigheden, wierd uytgegalmt door den Heer de Bast, Pastor van S. Nicolaes en Kanonik van S. Pharaïldis; naer de Misse wierd het Heylig der Heyligen door den Eerweirdigsten Heer Bisschop door de voornaemste Straeten der Stad gedraegen, voorgaen door alle de biddende Ordres, door de

Monikken der Abdyen van S. Pieters, Baudeloo en Waerschoot, benevens den geheelen Clergé, en gevolgd door de boven-genoemde Staf-Officieren en andere gezeyde Amptenaeren; de Processie wierd gesloten door een Detachement Voet- en Peirde-Volk van onze Vaderlandsche Krygs-Benden. De godvruchtigheyd by deze gelegendheyd was ongemeyn groot onder alle de classen der Borgers. Dagelyks worden'er in verscheyde andere Kerken deze Stad insgelyks plechtige Missen gezongen, om den Almogenden te bedanken over onze gelukkige verlossinge en om zyne voordere bescherminge af te smeeken, waer by den toeloop des Volks overgroot en de godvruchtigheyd algemeyn is. Voorders worden'er alom Missen van Requiem gezongen voor de ruste der Zielen van de gene, die in de verdedinge des Vaderlands het leven hebben verloren, ofte die de ongelukkige slachtoffers zyn geweest van de woede en vreedheyd der Keyzerlyke Soldaten. Onzen Eerweirdigsten Heer Bisschop heeft door een Mandement van den 24. dezer openbaere Gebeden ingestelt, om de hulpe en bystand van den Almogenden en de wederkeeringe van eenen gelukkigen en langdurigen vrede te bekomen; welke openbaere Gebeden gisteren zyn begonst met de solemneele Misse en algemeyne Processie in onze Kathedrale Kerke, gelyk hier boven is gezeyd, en op de zelve wyze dagelyks zullen voordgezet worden in de Parochiale Kerken dezer Stad, in de Collegiale van S. Pharaïldis, en in alle de andere Parochiale Kerken van het Bisdom van Gend. Onze Stad word niet alleen gestelt in den besten staet van tegenweir [*verweer*], maer krielt [*krioelt*] van Troupen en gewapende Patrioten; de Wervingen van de Stad en de Provincie hebben alhier eenen gewenschten uytval door den algemeynen iver voor de verlossinge ende bescherminge van ons verdrukt Vaderland. Men is bezig met gelyke Wervingen te doen op de alderbeste conditien binnen alle de voordere Steden en alom ten platten Lande; men krygt ook Oorlogs-Voorraad van verscheyde kanten, zoo dat binnen korte dagen de Provincie voorzien zal zyn van een talryk Leger om haer tegen alle aanvallen behoorlyk te kunnen verdedigen.

Luyk, den 27. November 1789.

Alle onze [*Luikse*] geschillen zyn vereffend, dewyl den Koning van Pruysen ons [*Luikenaars*] recht heeft gedaen. Gisteren is alhier [*te Luik*] eenen Expressen aengekomen met het Decreet, ten zelven dage door den gevolmagtigden Pruysischen Minister van Dohm in de Kanoniksdye van S. Elizabeth geteekend, en volgens het welk onze [*Luikse*] Borgerye het recht zal hebben, om het Magistraet te verkiezen, gelyk zy voor het jaer 1684. heeft gehad. Alle de voorwaarden zyn alhier met genoeg en aengenomen, en morgen worden de Pruysische binnen deze Stad [*Luik*] verwacht, niet als vyanden maer als vrienden, want de Milice en de gansche Borgerye zullen hun met alle eere teekenen te gemoet trekken en inhaelen. Deze geheele Stad [*Luik*] is in volle vreugd.

Parys, den 29. November 1789.

[...] Gisteren heeft den Heer [*Joseph-Ignace*] Guillotin [*1738-1814*] voorgesteld, dat men by de reeds gedecreteerde provisioneele hervorminge van de criminele Rechtspleginge zoude voegen eene gelykstellinge van de Plichtige [*dader van een misdrijf*] van allen rang en staet, en eene gelyke straffe voor alle de misdaeden, die de dood verdienen, te weten de onthoofdinge, niet door eenen Scherprechter [*beul*], welkers bedieningen in het midden der menschen zoo veel afschrik en zoo groote verergnisse zyn, maer door een Werktuyg [*de guillotine of valbijl*], het welk van zelfs in beweginge zoude gestelt worden; [...]

Gend, den 30. November 1789.

Officiëelen Uyttrek van eenen Brief, raekende het veroveren van Diest stormenderhand, door den Generael van der Mersch gezonden aen de Staeten van Braband tot Breda, en van daer aen ons Committé-Generael tot Gend toegekomen, gedagteekend den 24. dezer, om elf uren 's avonds.

“Mynheeren,

Ik hebbe d'eere UE. [*U edelen*] kenbaer te maeken, dat ik ontrent thien uren 's morgens van Geel nae de kant van Diest opgetrokken zynde, (het welk ik niet vroeger hebbe konnen doen, doordien alle de Bruggen tusschen Geel, Westerlo en Verle waeren afgebroken,) en niet geraedig gevonden hebbende eenig Volk te waegen voor het Kasteel van Westerlo, alwaer de Brugge insgelyks was afgebroken, het besluyt hebbe genomen, om recht nae Diest te trekken, en naer eene vertraeginge, veroorzaakt door het herstellen van de Brugge van Ender, ben ik maer om vyf uren naer middag voor Diest gekomen. Tot dien tyd quamen alle de berichten over-een, dat de Vyandyke Troupen aldaer uytmaekten een getal van 300. Mannen, de Dragonders daer onder begrepen, met een stuk Kanon, onder de bevelen van den Major Broeta, van wie ik onderweg eenen Brief hebbe onderschept aen den Commandant van Westerlo, door welken hy hem kennisse gaf, dat hy'er den hevigsten wederstand wilde doen. Dewyl ik my alsdan eene kleyne halve myle van Diest bevond, en dat ik geenen middel zag, om my op eene eerlyke wyze uyt de zaeke te wikkelen, zonder de Plaetse aen te tasten, dede ik myne Troupen in twee columnen optrekken, ten hoofde hebbende myne Artillerie, die eene uytnemende dapperheyd betoonde, en daer achter myne Voor-Hoede. Ik dede eerst de Antwerpsche Poorte aantasten door myne rechte[r] colonne, terwyl de slinke[r] bestemd was, om de Schassche Poorte te bespringen, ten eynde den Vyand in het binnenste van de Stad [*Diest*] in verlegendheyd te brengen. Myne eerste kanon-tcheuten op de

Antwerpsche Poorte wierden beantwoord door eenige scheuten op myne beyde colommen, doch zonder de minste uytwerkinge. Naer eenige voordere welbestierde [*welgerichte*] scheuten op de gemelde Poorte, wierd de zelve ingedrongen, terwyl een deel van de Troupen door de wallen op de vesten klom; ik stelde my aen het hoofd van de zelve colonne en trok recht nae de groote Merkt, op welke stoute beweginge den Vyand eenen hevigen wederstand poogde te doen; daer wierden op de groote Merkt en op verscheyde andere plaetsen verscheyde kanon- en snaphaen-scheuten [*snaphaen=geweer*] gegeven, maer men liet aen den Vyand geen tyd van beduncken, en hy wierd zoo spoedig achtervolgt, dat hy het besluyt nam tot den aftocht, ofte, om beter te zeggen, tot eene schandelyke vlucht. Op het bericht, het welk door alle de Borgers wierd gegeven, dat den Vyand zig met zyn stuk Kanon had vertrokken nae den kant van de Lovensche Poorte, volgde ik hem van nae-by, maer als wanneer ik aldaer quam, konde ik my maer meester maeken van de Krygs-Behoeften, Vuur-Kisten en van de Trek-Peirden, dewyl het Kanon langs de Poorte van Scherpenheuvel was gevlucht; ik begaf my nochtans voorder in aentocht met ontrent 400. Mannen om het zelve te overmeesteren, maer de wyl den Vyand in dien tusschen-tyd op eenen merkelyken afstand voor myne Troupe was geraekt, konde ik niet anders bemagtigen als alle zyne voordere Krygs-Behoeften, boven welke noch eene groote menigte Wapenen in onze handen is gevallen. Ons verlies bestaet in twee doode en eenige gequetste; en van den Vyand zyn'er vier Mannen gesneuveld, vele gewond en zeventhien Krygs-Gevangene gemaekt, zonder te rekenen de gene, die wy noch in verborgene plaetsen zullen ontdekken. Den aftocht des Vyands is eenen van de verwerdste [*verwardste*] geweest, en ik en myne Troupen hebben de voldoeninge van openelyk te mogen zeggen, dat wy eene Stad met eere hebben weten te verdedigen, en dat wy ons ook met eere hebben weten meester te maeken van eene Stad, die bequaem was, om eenen dapperen wederstand te kunnen bieden. Ik zal de eere hebben van UE. morgen verslag te doen van de Officieren, Onder-Officieren en Soldaten die hebben uytgemunt; ondertusschen kan ik niet naerlaeten te melden, dat onder de zelve besonderlyk behoort den gequetsten Heer de Landes, Officier van de Artillerie, alsmede mynen Adjudant Pasteels en mynen Quartier-Meester van Weverberg. Ik zal de eere hebben UE. een naeder verhael mede te deylen. Ik verwachtte met ongeduld tydingen uyt Vlaenderen, en ik bidde UE. van deze te doen toekomen aen de dappere Gentenaers, aen wie myne beweginge, zoo ik geloove, van eenig nut zal zyn. Ik hebbe d'eere &c.

Ond[erteken]dt

vander Mersch
Lieut[enant] Generael."

Van wegen het Committé-Generael der vereenigde Nederlanden, geëtablisseed [*gesticht en gevestigd*] binnen de Stad Gend, laet men weten, dat alle

waere Vaderlanders, van intentie zynde Dienst te nemen onder de Nationale op te [*rechten*] Corpsen Troupen Voetvolk voor de Provincie van Vlaenderen, aenzocht worden van zig te adresseeren in de Herberge het gouden Hoofd¹⁰ nevens S. Nicolaes Kerke op de Koorn-Merkt, en in het Cathuysers-Klooster binnen deze Stad Gend, alwaer hun de Conditien der Kleedinge, Logement en Solde zullen worden voorgehouden. Actum in ons Committé-Generael den 29. November 1789.

Brugge, den 29. November 1789.

Dezen morgen om negen uren begonst den Beyaerd te spelen; om thien uren begonst eene Hoog-Misse in groot musicq, die pontificalyk gecelebreert wierd door onzen Eerweirdigsten Heer Bisschop; naer het eyndigen der zelve is men eerbiediglyk gaen uythaelen het H. Bloed ons Heere, om de solemneele Processie te vergezelschappen, de welke quart naer elf uren is uytgetrokken, voorgegaen zynde door de Kinderen der gewezen Academie-Militaire, (nu onder de bescherminge van het Committé dezer Stad [*Brugge*]) gekleed met de Vaderlandsche Uniforme; alsdan volgden de beyde arme Stede-Scholen, benevens alle de Ambachten en Neiringen daer naer alle de Kloosters en Abdyen benevens alle de Parochiale Kerken dezer Stad [*Brugge*], als ook twee gemyterde Prelaeten en onzen Heer Bisschop voorzeyd, gevolgd door het H. Bloed. Hier naer quamen de dry Collegien, te weten van de Stad [*Brugge*], van het Land van den Vryen en van het Proossche; alsdan verscheenen onze dry Hoofd-Gildens, 1. het gene van S. Joris in roode Uniforme met wit omzet, 2. het gene van S. Sebastiaen in het groen met rood omzet, 3. het gene van S. Michiel in het hemelsch-blauw met wit omzet; eyndelinge volgde een alderschoonste Escadron Ruyterye van Volontaire, gezeten op kostelyke Peirden en gekleed met zwarte laeken-kleederen met geele boorden omzet, daer onder eenen rooden gilet en eene geele broek, op het hoofd eene hussaren-mutse, en op zyde eenen grooten sabre; deze Processie is gesloten geworden door een Piquet gewapende Vaderlanders, en gevolgd door eene ontelbaere menigte Volks. Alles is gerust alhier, en alle menschen zyn, niettegenstaende het straf weder, om te meest genegen, om geduriglyk op de wacht te gaen, met een woord, zy zyn onvermoeyelyk. Den Bid-Dag ten voordele van de Vaderlandsche Wapens is sedert eenige dagen ingesteld en zal dueren tot den 20. der toekomende maend.

Gend, den 2 December 1789.

Zoo aenstonds ontvangen wy de zekere tydinge, dat de Stad Namen den 30. laestleden ten twee uren 's nachts door de Vaderlandsche Troupen is veroverd, waer van par naeste de voordere omstandigheden zullen mede-gedeylt worden.

Ten tweeden: door eenen Expressen van Antwerpen word ons voor zeker gemeld, dat de Oostenryksche Soldaten tegen hunne Overste zyn opgestaen, twaelf alreede hebben gedood, eenige stukken grof Geschut in de Wallen hebben geworpen, en voor de Borgers het Kasteel hebben geopent. Onzen Eerweirdigsten Heer Bisschop, acht nemende op de begaefdheden en bewezene Diensten, besonderlyk in deze tyds-omstandigheden, van den Heer de Bast, Pastor van S. Nicolaes en Kanonik van S. Pharaïdis, heeft hem gisteren tot Examinator Synodalis van zyn Bisdom benoemt. Voorleden maendag is door Edele ende Notable van de Collatie dezer Stad Gend, tot dies geauthoriseerd door de Staeten van Vlaenderen, vernieuwd het Magistraet der zelve Stad [*Gent*], als volgt:

Schepenen van der Keure

1. M'her Emanuel-Joannes-Josephus Graeve Dellafaille, Heer der twee Steden ende Ambacht van Assenede en Eecloo &c.
2. M'her François-Bernard le Jeune, Ridder, Heer van Allegeershecque.
3. M'her Charles-Joseph-Antoine Rodriguez d'Evora y Vega, Marquis de Rodes, Baron van Berleghem &c.
4. Jor. Charles-François-Joseph Piers de Walle &c.
5. Jor. Joannes de Potter.
6. Jor. Philippe de Neve.
7. Jor. Jacobus-Josephus Papeians, Heer van Eertbrugge.
8. Jor. Judocus Clemmen, Heer van Peteghem &c.
9. d'Heer ende Meester Hieronymus-Franciscus van de Poele, Liçentiaet in beyde de Rechten.
10. d'Heer ende Meester Jacques-Guillielmus Meyer, Liçentiaet in beyde de Rechten.
11. d'Heer ende Meester Joseph Jean Baptiste Reyniers, Liçentiaet in beyde de Rechten.
12. d'Heer Adriaen-Jacques Goethals.
13. d'Heer Joseph François de Bast.

Schepenen van Gedeele

1. Jor. Louis-Emanuel van Rockolfing, Heer van Nazareth.
2. Jor. Jean-François Joseph Schoorman, Liçentiaet in beyde de Rechten.
3. Jor. Guillaume Pycke de ten Driessche.
4. M'her Emanuel Graeve de Lichtervelde.
5. Jor. Jean-Baptiste-Albert van den Cruyce, Liçentiaet in beyde de Rechten.
6. Jor. Gaspard Borluut d'Hoogstraete.
7. Jor. Emanuel-François Helias d'Huddeghem.

8. d'Heer ende Meester Charles van der Beke, Liçentiaet in beyde de Rechten.
9. d'Heer ende Meester François-Guillaume de Naeyer, Liçentiaet in beyde de Rechten.
10. d'Heer ende Meester Jean-Louis Serlippens, Liçentiaet in beyde de Rechten.
11. d'Heer Balduinus-Jacobus van der Vennet.
12. d'Heer Charles Kerremans.
13. d'Heer Jean Charles Speelman.

Zoals u ziet zijn weer alleen de adel, de Mijnheren en Jonkers (adellijke zonen die nog geen familiehoofd zijn) en de pseudo-adel, de Heren of sieurs, vertegenwoordigd in het revolutionaire nieuwe stadsbestuur. Geen spoor van een opsplitsing van de derde stand.

Londen, den 1. December 1789.

De Depêches, die het Hof op nieuws heeft ontfangen van den Heer Ewart, onzen buytengewoonen Gezant te Berlyn, hebben aenleydinge gegeven tot verscheyde onderhandelingen tusschen onze Ministers. Men verzekert, dat den buytengewoonen Pruyssischen Gezant te Weenen aen het Roomsch-Keyzerlyk Hof heeft kennisse gegeven van het ontwerp der Verbintnisse, om de Onafhangelykheyd van de Nederlandsche Provinciën te handhaeven, met byvoeginge, dat Engeland en Holland, garant zynde van het Tractaet van Barrière van 1709., hun verplicht vinden, om de Constitutie van Vlaenderen en Braband te beschermen, en dat zy gevolgendlyk alle de bepaelingen van het gemeld Tractaet, als eene onvermydelyke plicht, stiptelyk zullen doen onderhouden, en geenzins zullen kunnen gedoogen, dat daer op de minste inbreuke gedaen worde.

Weenen, den 7. December 1789.

[...] Van de Revolutie in de Nederlanden hoort men hier weynig spreken; want het is eenen toon, die geen aengenaem geluyd maekt [...]

Gend, den 7. December 1789.

De tydinghe, die ons voorleden woensdagavond als zeker wierd aengebracht van de veroveringe der Stad Namen door de Vaderlandsche Troupen, is niet bevestigd geworden, maer is, zoo men sedert heeft vernomen, ontstaen uyt eene schermutselinghe, die eenige Keyzerlyke Soldaten, uyt het Kasteel van Namen getrokken zynde, hebben gehad met een Detachement Patriotische Troupen, waer in van wederkanten maer weynig Volk is gebleven; welken

voorval, in den eersten oogenblik wat vergroot zynde, zekerlyk zal hebben doen gelooven, dat de overrompeling van Namen daer op was gevolgd. Ten aenzien van het gene in den zelve tyd door eenen Expressen van Antwerpen is gemeld geweest, word'er alleenelyk bevestigd, dat'er inderdaed onder de Oostenryksche Soldaten op het Kasteel aldaer een groot misnoegen is ontstaen wegens het bederven der Levens-Middelen, slechte betaeling en anderzins, dat zy, onder elkanderen hand-gemeyn geworden zynde, twee van hunne Officieren gedood hebben, en dat'er twee stukken grof Geschut in de Wallen zyn geworpen. Voor het overig weet men, dat dit misnoegen noch aenhoud en zoo zeer toeneemt, dat'er dagelyks menigvuldige van de Keyzerlyke Soldaten van dien kant en van elders tot ons overloopen.

Vrydag den 4. dezer zyn in onze [*Vlaamse*] Staeten-Kamer [*te Gent op het stadhuis*] verschenen eenige Gedeputeerde der Geaggregeerde van onze vier Confreriën [*de vier Hoofdgilden*], ten hoofde hebbende den Heer Procureur Hacquart, die uyt hunnen naem door eene zielroerende aanspraak [*toespraak*] aen de Heeren Staeten van Vlaenderen onder andere heeft verklaert, dat zy bereyd waeren, om met den zelve iver de veyligheyd dezer Stad [*Gent*] te handhaeven, gelyk'er in het jaer 1787. met zoo goed gevolg is gedaen geweest, en dat zy ten dien eynde belofden hun leven by dag ende nacht te pand te stellen; waer op den Heer Graeve d'Assenede, Voorschepenen dezer Stad [*Gent*], hem in handen heeft gegeven hunne voorgige Vaendels onder de algemeyne toejuycchingen van de gansche Vergaderinge.

Ipen, den 8. December 1789.

Gisteren avond is, op bevel van het Vereenigd Committé der Nederlanden door de gemeynte dezer Stad [*Ieper*] veranderd des zelfs Magistraet; zulks staet successivelyk te geschieden in alle de Plaetsen van West-Vlaenderen.

Gend, den 10. December 1789.

Deze Hoofdstad [*Gent*], die den 13., 14., 15., en 16. November laestleden bedreygt wierd door de woede der Keyzerlyke Soldaten in eenen puynhoop geschoten te worden, en die door der zelve ongehoorde Brandstichtingen en Plonderingen eene schaede van ettelyke millioenen heeft onderstaen, heeft alsnu een alderlevendigste aenzicht door de menigte van Vremdelingen, die hun alhier nederzetten tot hunne veyligheyd, zoo wel als door de aenkomste van de menigvuldige schoone Manschap, die zig alhier ter verdedinge van het Vaderland komt aanbieden, en van welke men reeds een taemelyk Leger kan te been brengen, zonder te rekenen de Overloopers der Keyzerlyke Troupen, die dagelyks ten getalle van 30. à 40., en zomtyds meer, tot ons overkomen; het vereenigd Committé verzuymt niets voor de beste Regeltucht der geëngageer-

de en vrywillige Vaderlanders, als ook voor de verdedinge der Stad, welkers Poorten en Wallen met dubbele Wachten en genoegzaeme Schutteryen zyn bezet. Eergisteren is op de ingekomene beschuldigen tot last van den Heer Jean Diericx, die alhier op den 13. November laestleden met de Brabandsche Patriotten was binnen-gekomen, eenen Krygs-Raed gehouden, door welken den zelven Heer t'eenemaal onschuldig is verklaerd wegens al het gene tegen hem is ingebracht. Men heeft de uysterste verwonderinge gezien in het Supplement N° 38. van het Nieuws-Blad van Herve, dat'er van wegen het Committé Patriotique van Gend (gelyk den Schryver het noemt) eenige Voorstellingen van Vrede zouden gedaen zyn, dewyl'er noyt daer op is gedacht; diesvolgens verzoekt en vermaent men zeer ernstelyk dien Schryver betere Correspondenten voor de inlandsche zaeken te kiezen, om zyne Lezers niet meer te misleyden, gelyk hy nu sedert eenigen tyd gedaen heeft door ongerymde nieuwigheden, die noyt de aendacht van weldunkende Lezers kunnen verdienen.

Gend, den 14. December 1789.

Als voorleden donderdag ons Nieuwsblad onder de Persse was, zyn tot ons uyt Brussel overgekomen met hunne Wapenen 50. Soldaten van het Regiment van Z.E. den Graeve de Murray, medebrengende de Sleutels van de Vlaemsche Poorte; sedert dien zyn'er dagelyks in verscheyde stonden insgelyks met hunne Wapens aengekomen 50. Mannen te gelyk, van het Regiment van Murray voormeld en van het gene van den Prins de Ligne, benevens ontrent 60. Dragonders van het Regiment van den Graeve d'Arberg en eenige Soldaten van het Regiment van den Prins de Würtemberg, alle welke hun met de grootste vreugd en genoegen nae het [*Gentse*] Stadhuys hebben begeven, 't zy om dienst onder onze Lands-Troupen te nemen, ofte om nae hunne Geboorte-Plaetsen te trekken, waer toe hun den vryen keus word gegeven. Hun getal beloopt reeds tot over de 1400. Mannen, en onder de zelve bevinden hun eenige Soldaten van het Regiment van Bender, die, misschien uyt nood medegekomen zynde, van de andere Overloopers worden verfoeyt, om hunne grouweldaeden, die zy by hunnen uyttocht uyt het [*Spanjaarden*]Kasteel dezer Stad [*Gent*] over vier weken hebben gepleegt. Den Generael-Major Baron de Kleyenbergh heeft vrydag laestleden ten bywezen van alle de Staf-Officieren de algemeyne revuë gedaen over onze geheele Patriotische Bezettinge, bestaende in ruim 8000. Mannen, en den gemelden Generael heeft zyn genoegen betoont over de goede Order, schoone Manschap en algemeynen Iver der Vaderlandsche Soldaten. Hier op is gevolgd het eerste bevel aen deze Troupen, om hun tot het vertrek te verveirdigen, waer naer den daedelyken optocht eergisteren avond ten elf uren is geschied. De Voor-Hoede, aengevoerd door den Kapiteyn van Rossum, Zoon, bestond in 120. Mannen; achter deze volgde den Marquis de Rodriguez d'Evora y Vega met zyn uytgelezen Detachement Jagers ten

getalle van 150.; de groote Colonne, bestaende in circa 2600. Mannen, had aen het hoofd den Generael-Major Kleyenbergh, en wierd voorders aengevoert door den Kolonel Graeve de Rosières en door den Lieutenant-Kolonel de Polis; de Achter-Hoede van 300. Mannen was gecommandeerd door den Major d' Avaine. Deze verscheyde Corpsen voerden met hun 18. stukken Kanon, waer onder eenige achttien-ponders, benevens veel Bus-Kruyd en Voorraed-Wageñs, alles op behoorlyken voet ingericht, en zeer dicht achter dit Leger-Corps volgden de Heeren Gedeputeerde der Staeten van Vlaenderen en Braband, verzeld door den Aumonier-Generael der Vlaemsche Krygs-Volkeren. Het gemeld Vaderlandsch Leger-Corps is by des zelfs aenkomste tot Aelst op eene aldertreffelykste wyze onthaeld geworden; de geheele Stad [Aalst] was verlicht, en de musicale Instrumenten, gemengd met een algemeyn vreugde-geroep, hebben genoegzaam doen gevoelen, hoe veel deel de Inwoonders van Aelst willen nemen in de reeds-behaelde Lauwer-Kranssen der vereenigde Brabanders en Vlaemingen. Gisteren morgen om negen uren is het geheel Vaderlandsch Leger-Corps van Aelst opgebroken en heeft zynen tocht met snelle schreden voortgezet nae Brussel, van waer men ten zelve dage een Bericht heeft ontfangen, gedagteekend van den 12. dezer, inhoudende de voornaemste omstandigheden der veroveringe van die Stad [Brussel], zoo als hier volgt: "Gisteren ontrent vier uren naermiddag hebben 500. dappere Brusselsche Patrioten het Gevecht alhier durven aengaen tegen 6000. Mannen Keyzerlyke Troupen. Hunne eerste daed is geweest het gevangen nemen van de Wacht der Munte en van alle de Soldaten, die in zommige Kloosters gelogeed waeren. Om zes uren trachtte den Generael d'Alton eenen Wapen-Stilstand te bekomen, die hem nochtans wierd afgeslagen, en om zeven uren quamen'er 800. Mannen van het Regiment van Bender uyt Aelst met twee stukken Kanon, die hun op de groote Merkt plaetsten; ontrent thien uren zond den Generael d'Alton een sterk Detachement nae de Beneden-Stad, om met geweld te-rug te eysschen de gevangene Officieren en Soldaten, maer zulks was het teeken van een nieuw Gevecht, waer van den Zegerprael voor eeuwig in de gedachtenisse zal blyven, want het Detachement Keyzerlyke wierd verspreyd, en de Patrioten konden niet meer wederhouden worden; met hun kleyn getal slooten zy de groote Merkt af, en naer een zeer hardnekkig Gevecht en naer een alderschrikelykste vuur, het welk van thien tot twaelf uren en half 's nachts duerde, overmeesterden zy de zelve Merkt, benevens de Hoofd-Wacht, de twee stukken Kanon, en zy maekten ontrent 400. Krygs-Gevangene. Heden ontrent negen uren voor middag is het Gevecht op nieuws begonst in alle de Wyken van de Stad [Brussel] te gelyk, en op min als twee uren tyds hebben de Patrioten hun meester gemaekt van de Cazernen, van de Kloosters, alwaer noch Keyzerlyke Troupen lagen, en van de Magazynen, in welke men heeft gevonden 20.000. Snaphaenen [geweren] en eene overgroote menigte Cartouchen en andere Krygs-Behoefden van alle slach. Tegen den middag hebben

onze Patrioten het Parc en de Place Royale aengetast, alwaer de grootste magt van de Keyzerlyke Troupen was by-een-getrokken met twaelf stukken Kanon: naer een hevige vuur van meer als eene halve ure heeft d' Alton, ziende dat hy de Stad tegen zoo groote dapperheyd niet meer konde behouden, eene Capitulatie gevraegt voor den onmiddelyken aftocht van zyne gansche Bezettinge, en die vraege hem toegestaan zynde ontrent een ure naer middag, is hy in de grootste haeste met zyne Troupen langs de Namensche Poorte uytgetrokken, met achterlaetinge van zeer vele doode in de verscheyde aenvallen; en dewyl alle de Soldaten niet genegen zyn, om hem te volgen, zyn zy in den oogeblik van het opstellen van dit Bericht buyten de Stad [*Brussel*] tegen elkanderen in Gevecht geraekt. Wy hebben reeds ontrent 3000. Krygs-Gevangene, en voor morgen vroeg zullen'er zekerlyk noch meer in onze handen zyn. Alle de Kanons op de Vesten zyn door ons overmeesterd, en wy hebben het genoeg van te kunnen melden, dat'er van onzen kant weynige doode zyn, en dat'er niemand is geplonderd”.

Hunne Hoogmogende Heeren Staeten van Vlaenderen hebben, in d'afwezigheyd van den Baron de Kleyenbergh, het Commandement dezer Stad Gend par interim opgedraegen aen den Heer van Rossum.

Gend, den 15. December 1789.

Sedert het uytgeven van ons gewoonelyk Nieuws-Blad van gisteren, hebben wy door Brieven van Brussel, gedagteekend in ons Patriotisch Leger-Corps den 14. dezer, noch de volgende bijzonderheden vernomen: “Zondag morgen om thien uren hebben wy [*het Patriotisch Leger dat vanuit Gent is vertrokken*] , niettegenstaende het slecht weder en de moeyelyke wegen, onzen tocht van Aelst voortgezegt tot eene halve myle onder Brussel, alwaer meer als 5000. Borgers met de Wapenen in de hand in twee ryen op den weg geplaeft stonden. De geheele Stad [*Brussel*] is ons te gemoet gekomen onder het geluyd van alle de Klokken; wy hebben de algemeyne toejuycchingen ontfangen van het Volk, op welkers aenzicht wy aenschouwt hebben eene oprechte en onuytsprekelyke blydschap; men heeft alom traenen van vreugd zien storten en de teederste omhelzingen zien doen; hier hebben wy gehoort : Ziet de langverwachtte Verlossers van het Land!; daer heeft men geroepen: Vive la Patrie! Vivent les Etats! en meer andere diergelyke gelukwenschingen, onder welke wy geleyd zyn geworden nae de groote Merkt, alwaer men aen het hoofd van het Vaderlandsch Leger heeft [*voor*]gelezen het Manifest der Heeren Staeten van Brabant, naer welkers eynde wederom is gevolgd een algemeyn geroep: Vivat het Volk van Brabant! Vivat het Volk van Vlaenderen! Vivant de nieuwvereenigde Nederlanden! Lang leven de Staeten! Lang leve vander Noot! Lang leve vander Mersch! Lang leven alle waere Vaderlanders! Vervolgens heeft het

Magistraet van Brussel den Eed van Trouwe afgeleyt. Indien dit Feest niet gehad heeft de pracht van Roomen in het Zegenpraelen van haere Helden, mag men evenwel zeggen, dat het zelve die pracht verre heeft overtreft door eene rechtzinnige en algemeyne vreugd van het Volk, het welk zig zelf op eene zoo manhaftige wyze van zyne Dwingelanden heeft verlost. Men kan ook niet naerlaeten te melden, dat de Borgers van allen rang in Brussel onze Vaderland-sche Troupen op de minzaamste wyze onthaelen, hun gelukkig achtende van de zelve in hunne Huyzen te mogen herbergen.

Zoo aenstonds komt eenen Kapiteyn van het groot Leger van den Generael van der Mersch ons de zekere tydinge aenkondigen, dat hy met een Leger van ruym 16000. Mannen de Stad Loven [*Leuven*] in bezit heeft genomen.

De soldaten van de keizer, veelal inlandse armen uit de vierde stand, die alleen omwille van de soldij en het voedsel in legerdienst zijn, deserteren massaal en lopen over naar de Belgen, die hen uiteraard ook betalen en zo hun troepenmacht zien groeien. Zo lezen we bijvoorbeeld:

Het geheel Regiment van Vierset is overgeloopen. De Dragonders van het Regiment van Arberg vechten tegen elkanderen. Sedert gisteren morgen zyn der wederom menigvuldige Keyzerlyke Soldaten van verscheyde Regimenten tot ons overgekomen.

Dezen morgen ontrent vier uren is alhier par estafette aengebracht de volgende tydinge uyt Brussel: Den Minister Graeve van Trauttmansdorff zond dezen morgen bericht aen het Magistraet [*van Brussel*], dat den Generael Ferraris tot Commandant der KK. Troupen benoemd was, en dat Zyne Excellentie ten eersten zoude aenkomen; inderdaed hy arriveerde in den nacht om een ure binnen Brussel, verzeld door den Generael Lilien, zynen intrek nemende in het Hôtel van den Hertog van Ursel, en begaf zig seffens nae het nieuw vereenigd Committé van het Nederland, alwaer men hem het besluit der algemeyne Staeten openbaerde. Niet-tegenstaende hield den Generael Ferraris aen, om eene voordere Onderhandeling met eenige uytgekozene Leden te hebben, het welk men hem onmiddelyk heeft toegestaen; waer op het Committé-Generael heeft benoemt den [*Gentse*] Heer de Bast, Pastor van S. Nicolaes en Kanonik van S. Pharaïldis in Gend, als Gedeputeerden over Vlaenderen, en den Heer Baron van der Haegen, als Gevolmagtigden over Brabant, de welke hem in de dringendste uytdrukkingen hebben aengezeyt, dat'er geene hope meer over was, om in eenigen Samenhandel te treden met de Zendelingen des Keyzers, waer op hy gezeyt heeft nae Weenen te vertrekken, ziende, dat het Land voor zynen Meester verloren was.

Met den zelven Courier hebben wy de zekere tydinge van het veroveren der Stad Mecchelen door den Lieutenant-Generael van der Mersch nae Brussel afgeveirdigd, die daer by voegt, dat hy met een deel uytgelezene Manschap van zyn groot Leger van dag nae Namen zal optrekken.

Weenen, den 23. December 1789.

Met de ziekte des Keyzers gaet het een weynig beter, doch Zyne Majesteit is noch altyd zeer overvallen. Hy heeft aen imand gezeit, dat den ongelukkigen staet zyn der zaeken in de Nederlanden hem de dood zal kosten. Alswanneer den Monarch de laeste Depêches uyt de Nederlanden geopent had, zeyde hy met eenen onvergenoegden toon: "Het smert my deze Berichten voorder te lezen".

Gend, den 28. December 1789.

Voorleden donderdag om dry uren naer middag wierden wy onderricht, dat den Heer van der Noot des avonds uyt Brussel alhier stond aen te komen, waer op, voor zoo veel de kortheyd des tyds zulks toeliet, de schikkingen wierden gemaakt, om dien doorluchten Verlosser des Vaderlands op het treffelykste te ontfangen. Ontrent zes uren en half [*'s avonds*] wierd zyne komste tot de Stad [*Gent*] ons aengekondigt door het los-branden van het Kanon der Schutterye aen de Brusselsche Poorte, door het spelen van onzen Beyaerd, en door het luyden van onze Triumph- en van alle de Klokken dezer Stad [*Gent*], het welke alle de Inwoonders in beweginge bracht, om den gemelden Heer te gemoet te trekken, ofte om hem op zynen weg te kunnen zien. Alswanneer hy in het Voorgeborgt was gekomen, wierden de Peirden uytgespannen van zyne Koetse, die voord-getrokken wierd door het [*Gentse*] Volk, welkers menigte zoo groot was, dat zommige, ongeduldig van geene plaetse te kunnen vinden, om te trèkken, de wielen vóórdstaken. Den onstervelyken Heer van der Noot was by zynen Intrede voorgegaen door de Leden en Geaggregeerde van onze vier Hoofd-Gildens te voet en te peird, alle wel gewapend, ten meerderen deele in Uniforme en voorzien van hunne Vaendels; eene Bende Musicanten ging voor de Koetse, waer in gezeten was onzen dierbaeren Verlosser met den Eerweirden Heer Petit, Kanonik van S. Baefs; daer naer volgden menigvuldige andere Koetsen van de Persoonen van den hoogsten rang en van andere voornaeme Inwoonders, de welke den Heer van der Noot waeren te gemoet gereden, en den geheelen Train was omringd door eene groote menigte brandende fakkels. Den gemelden Heer aldus door de voornaemste straeten (die alle zeer schoon verlicht waeren, zoo wel als de andere wyken dezer Stad [*Gent*],) geleyd zynde nae het Stadhuys, onder het onophoudelyk vreugde-geroep: Lang leve van der Noot! wierd aldaer van wegen ons Magistraet gecomplimenteert door den

Heer Raed-Pensionnaris Diericx; vervolgens wierd hy geleyt nae de Staeten-Kamer [*blijkbaar in het stadhuis*], alwaer hy door den Eerw. Heer Petit met eene krachtige aanspraeke aen de Vergaderinge wierd voorgesteld als den Verlosser des Vaderlands en Verdediger onzer Rechten en Vryheden [*lees de privileges van de bevoorrechten*], waer op door algemeyne toejuycchingen en door een Compliment van den Heer Rohaert, Raed-Pensionnaris der Hoogmogende Heeren Staeten van Vlaenderen, wierd geantwoord. Den Heer van der Noot heeft naer het eyndigen van deze plechtigheyd zynen intrek genomen in het Huys van den gemelden Heer Petit; des anderdags 25. dezer heeft Hy de groote Misse, gevolgd van den Lofzang Te Deum, bygewoont in den Choor van onze Kathedrale Kerke, alwaer den toeloop des Volks zoo groot was, dat men'er nauwelyks konde ingeraeken; ten zelven dage heeft hy een bezoek afgeleyt by onzen Eerweirdigsten Heer Bisschop, die daer over ten hoogsten was getroffen, te meer, omdat hy zelf een bezoek by onzen beminden Verlosser meynde te gaen doen; in den naer-middag heeft hy zig in een open Rytuyg begeven nae den kant van het [*Spanjaarden*]Kasteel, alwaer ten tyde van het beschieten dezer Stad [*Gent*] de grootste brandstichtingen en andere grouwel-daeden door de Keyzerlyke Soldaten zyn aangerecht, en hy is over de deirnis-weirdige gesteldheyd der straeten langs dien kant zoo zeer aengedaen geweest, dat hy niet heeft konnen naerlaten van traenen te storten. Om vyf uren 's avonds is den meer-gemelden Heer, onder het geleyde van een uytgelezen Detachement Vrywillige te peird, nae Brussel te-rug gekeerd, laetende in de herten van alle de Inwoonders der Hoofdstad van Vlaenderen de grootste gevoelens van hoogachtinge, liefde en herkentenisse over zyne onvermoeyelyke iver en vlyt, met welke hy onze Rechten verdedigt, de banden van onze slaavernye gebroken, en onze [*nationale*] Vryheyd op vaste gronden gevestigd heeft.

Gend, den 31. December 1789.

Toekomenden maendag, wezende den 4. January, 's morgens om negen uren, zullen alle de Gedeputeerde der Provincie van Vlaenderen, die gewoon waeren de Hulde der voorige Souvereynen by te woonen, byeenkomen op de Cavalcade-Kamer van ons [*Gentse*] Stadhuyt, alwaer het Manifest dezer Provincie, door het welk den Souvereyn vervallen word verklaert, zal afgelezen worden. Daer naer zullen de Gedeputeerde hun begeven nae de Vrydag-Merkt, alwaer op eenen daer toe opgerechten Theater, onder het geluyd van alle de Stads-Klokken, het spelen van den Beyaerd, en het geschal der Trompetten en Timballen, in de tegenwoordigheyd van onze Vaderlandsche Bezettinge, het gemeld Manifest aen het Volk plechtiglyk zal afgekondigt worden; deze plechtigheyd zal gevolgd zyn van den Lofzang Te Deum laudamus in de Kathedrale Kerke van den H. Bavo. In den zelven morgenstond, om acht uren

en half, zal'er ten koste van den STAET geschieden in de zeven Parochie-Kerken eene algemeyne uytdeylinge van Brooden, ider van eenen schelling met eenen schelling daer in [*in het brood gebakken*] voor de behoeftige van de Arm-Kamer, van den H. Geest, ofte Gratie; dit heylzam werk zal geschieden in plaetse van het gewoonelyk werpen der Gedenk-Penningen, van welk'er nochtans eenige zullen geslagen worden voor de verscheyde Leden der STAETEN, om deze zoo heuchelyke gebeurtenisse te vereeuwigen, zullende de zelve, uyt kortheyd des tyds, alleenelyk met Spreuken in plaetse van Zinne-Beelden verciert zyn. Hunne Hoogmogende Heeren STAETEN van Vlaenderen niets zoo zeer ter herte hebbende als eene volmaekte eensgezindheyd en verstandhoudinge met hunne Naeburen, hebben eergisteren in hunne Vergaderinge besloten geene Fransche Overloopers in hunnen Dienst te zullen aennemmen.

(ed.) Ronald DE BUCK
(wordt vervolgd)

NOOT

10. Deze herberg is niet te vinden bij Kerckhaert.

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 61

Op 10 februari 1898 stelde Paul Bergmans in de rubriek "Zegels - Oudheidkundig Museum - XIIIe eeuw (rond 1293)" in het Frans een fiche op over

De Zegel van het Sint-Jacobsgodshuis

Het Oudheidkundig Museum bewaart de koperen matrijs van de zegel van het oud Sint-Jacobsgodshuis, waarvan M. Robert Guerlin, voorzitter van de "Société des Antiquaires de Picardie" een copie bezit die gevonden werd te Corbie (Somme).

De oudst gekende afdruk is bevestigd aan een charter van de abt van Sint-Baafs, gedateerd Octaaf van de Triniteit (18-25 mei) 1293 en die bewaard wordt in het Stadsarchief.

Zoals het op volgende bladzijde afgebeeld vignet laat zien stelt de zegel Christus en Sint-Jacob voor, gedrapeerd in een lang kledingstuk over hetwelk zij een mantel dragen, opgehouden onder de armen.

Het hoofd is bedekt door een lange haardos die afdaalt tot op de schouders, omringd door een stralenkrans, kruisdragend voor de Verlosser, eenvoudig voor de apostel; deze laatste heeft een baard.

Ze houden een gesloten boek dat het Evangelie symboliseert in de hand en Christus biedt aan de discipel een fakkel aan.

Langs de kant van Christus is er een eenvoudig kruis, langs de kant van Sint-Jacob een kruis met een dubbele dwarsbalk. Aan de boven- en onderkant staat een schelp afgebeeld die herinnert aan de bedevaartgangers van Compostella.

De legende, gegraveerd tussen twee gekartelde randen, is aldus opgevat: S'HOSPITAL'SCTI JACOBI SUP'NOVA 'T' RA' JUX' GANDAW (*Sigillum hospitalis sancti Jacobi super novam terram juxta Gandavum*).

H: 0,081 m. L: 0,047 m.

Het Sint-Jacobsgodshuis, in het kwartier van het Nieuwland, werd gesticht iets vóór 1283, datum waarop de bisschop van Doornik toestemming verleende tot het celebreren van de goddelijke diensten en de stichting van een kapelanie waarvan de begeving toebehoorde aan de abt van Sint-Baafs.

Het herbergde 30 proveniers, mannen en vrouwen, en verleende gedurende 3 dagen gastvrijheid aan pelgrims die terugkwamen van Galicië.

Zijn afschaffing werd beslist in 1861 en de laatste proveniersters werden overgebracht naar het Groot Begijnhof. De gebouwen van het godshuis, die een soort omheind erf vormden, werden gesloopt om plaats te maken voor dezen die tot lokaal dienden voor het *Van Crombrughe's Genootschap* en die heden zijn ingenomen door de *Liberale Werkersverdediging*, Van Caneghemstraat.

Cf. CH. L. Diericx, *Mémoires sur la ville de Gand* (1814-1815), t. II, pp. 571-578; - *Mémorial administratif de la ville de Gand*, t. XVIII (1862), pp. III-X; - *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1871, pp. 41-42 (nota van kanunnik Lavaut).

HET GENTS KERKEPAD (Vervolg)

DE KRISTUS-KONINGKERK - Rerum Novarumplein

Het gedeelte van Gent, gelegen ten zuiden van de spoorlijn Oostende - Brussel, had lange tijd een uitgesproken landbouw karakter en bestond uit lage weiden en cultuurgronden. Alhoewel de hoge spoorwegberm voorzien was van een aantal viaducten, vormde hij lange tijd een kunstmatige barrière tussen de steeds maar groeiende stad en de nieuwe, nog te ontginnen terreinen.

De Gentse Wereldtentoonstelling in 1913, de bouw van een aantal belangrijke industriële complexen en later het optrekken van het Universitair Ziekenhuis, zorgden ervoor dat deze dijk stilaan doorbroken werd. Steeds maar meer woningen in allerlei vormen werden opgetrokken. De wijk "Nieuw Gent" was geboren.

Een geruime tijd zou dit stadsgebied deel uitmaken van de parochie Sint-Pieters-Buiten. Wegens het steeds maar groeiend bevolkingsaantal werd in 1932 de houten noodkerk, die tevoren op de Sint-Paulusparochie dienst deed (zie de Sint-Pauluskerk), overgebracht naar de Zwijnaardsesteenweg.

Op 5 mei van dat jaar werd het houten kerkje ingezegend als hulpkerk van Sint-Pieters-Buiten en onder bescherming gesteld van de H. Franciscus van Sales. Het bood plaats aan 320 personen.

Vanaf dit ogenblik sprak men in de volksmond van "de parochie van 't houten kerkje".

De Kruisplanting, op de plek waar later de nieuwe Kristus-Koningkerk zou verrijzen, vond plaats op 26 juni 1954. Deze plechtigheid kaderde in de jubelvieringen naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van het A.C.V. Bij die gelegenheid overhandigde Nationaal Voorzitter August Cool aan Mgr. Calewaert een cheque van 3.140.000 fr. bestemd voor de bouw van een nieuwe monumentale "arbeiderskerk". Het was een gebaar van dankbaarheid ten opzichte van de pioniers van de Christelijke Vakbeweging te Gent.

Ondertussen werd op 24 januari 1956 de wijk als zelfstandige parochie erkend onder de naam "Kristus-Koning". De toenmalige onderpastoor Leo Tuysbaert werd er de eerste pastoor van.

Het zou echter nog dertien jaar duren vooraleer men de bouw van de nieuwe kerk kon aanbesteden. Dit gebeurde op 16 maart 1967.

De eerste steen werd gelegd op 22 mei 1968, op de vooravond van O.L.Heer Hemelvaart en niet toevallig ook het feest van Rerum Novarum.

Op 7 april 1969 wijdde de Gentse bisschop Van Peteghem de nieuwe kerk in. Voor het ontwerp tekenden de architecten A. Bressers en J. Gilson.

De toren reikt vijftiengint meter hoog. Het schip biedt plaats aan 700 à 800 personen, heeft een lengte van tweeënzestig meter en een breedte van achttwintig meter.

Het geheel van de binnenafwerking werd toevertrouwd aan Pater Geroen De Bruycker, o.f.m. (Orde der minderbroeders) van Pro Arte Christiana uit Vaalbeek-Leuven. Hij ontwierp het hoofdaltaar, het altaar van de sacramentskapel, de voet van de doopvont en de kandelaar bij het O.L.Vrouwbeeld.

Het hoofdaltaar werd geschonken door de Christelijke Centrale van Hout en Bouw en het altaar van de sacramentskapel door Juffrouw Van de Sande.

Beeldhouwer Pater Rik van Schil, o.f.m., ontwierp naast het O.L.Vrouwbeeld ook nog de Verrezen Christus boven het hoofdaltaar.

Edelsmid Willy Geyssens vervaardigde het tabernakel, geschonken door Professor Ingenieur en Mevrouw F. Van der Heyden, naast de kandelaars, de doopvont, het wolkendek boven het O.L.Vrouwbeeld en de wijwatervaten.

Het wandtapijt in de buurt van het Mariabeeld werd vervaardigd door Hortence Vanermen en de Heer en Mevrouw Holvoet uit Wevelgem ontwierpen de glasramen.

Het meubilair, de sacristiemeubelen en het koorgestoelte werden uitgevoerd door de firma Van Samang uit Achel.

De kerkstoelen zijn vervaardigd door de firma Vlommen uit Aarschot.

Voor de tuinaanleg naast de klokkentoren zorgde parochiaan Delarivière en zijn schoonzoon.

De toren telt drie klokken. Ze kregen als naam: Maria, Jozef en Frans van Sales. Ze werden gegoten door F. Sergeys uit Leuven en geëlektrificeerd door de firma Frère uit Herent. De peters en de meters waren respectievelijk: Juffrouw R. Van de Sande en Dhr. L. Ulens, Dhr. en Mvr. F. Braet-Verbrugge en Dhr. en Mvr. Embo-Van Kerkhove.

SINT-VINCENTIUS A PAULOKERK - Maïsstraat

Het grondgebied en de bewoners van de huidige Sint-Vincentiusparochie ressorteerden oorspronkelijk onder de Sint-Jozefparochie.

Het waren Z.E.H. De Sitter en pastoor Joos van Sint-Jozef die de nodige stappen ondernamen voor de stichting van een nieuwe parochie langs de overzijde van de Verbindingsvaart.

Bij zijn benoeming tot onderpastoor van Sint-Jozef, op 26 oktober 1908, kreeg E.H. Picavet de opdracht zijn priesterambt uit te oefenen op die wijk.

De nieuwe school in de Maïsstraat zag haar voltooiing op 25 december 1908. Eén van de klaslokalen werd ingericht als voorlopige kerk. De Sint-Jozefparochie schonk daartoe de eerste meubelen en kerkgewaden.

De plechtige wijding door Vicaris-Generaal De Bock vond plaats op zondag 27 december 1908.

Op dat ogenblik telde de wijk, met inbegrip van het Guislaininstituut 4800 zielen.

Mgr. Stillemans benoemde op 20 september 1908 E.H. Picavet tot eerste pastoor. De Staat erkende Sint-Vincentius als zelfstandige parochie bij Koninklijk Besluit van 11 september 1909.

Reeds in juni 1910 volgde de benoeming van een onderpastoor.

Met de bouw van een nieuwe neogotische kerk naar een ontwerp van architect H. Geirnaert werd begonnen in 1913 maar de officiële eerstesteenlegging door bisschop Stillemans en deken De Baets vond plaats op 20 juli 1914.

De Eerste Wereldoorlog kwam echter roet in het eten gooien. De werken moesten op 9 augustus 1914 worden stilgelegd. De toren en de muren van de kerk hadden toen een hoogte van enkele meter boven de grond bereikt, wat trouwens nu nog te zien is aan het kleurverschil van de stenen.

Na de Wapenstilstand op 11 november 1918, kon men er stilaan aan denken de werken te hervatten. Maar vooraleer men terug aan de slag kon ging men op 7 januari 1925 over tot de aanbesteding van de werken voor de afwerking van het gebouw.

De stad verleende een subsidie van 55.000 fr., de provincie 125.000 fr. en de staat 75.000 fr.

Z.E.H. De Baets mocht op 20 december 1925 de nieuwe klok wijden. Ze woog 1.027 kilo en zag het levenslicht in de werkhuizen van O. Michaux te Leuven. De kostprijs bedroeg 15.405 fr. De klok werd geschonken door de heer en mevrouw Pol Madou die enkele jaren eerder als één van de eersten het ongewenste bezoek hadden gekregen van de gevreesde bende Van Hoe en Verstuyft. Op 28 maart 1926 stelde Z.E.H. De Baets, die de zieke Mgr. Seghers verving, de kerk open voor de eredienst.

De plechtige inwijding door Mgr. Coppieters volgde op 23 juli 1929.

Jaak d'Udekem d'Acoz schonk een salonorgel ter waarde van 50.000 fr.

Voor het vervaardigen van de biechtstoelen, de predikstoel en de communiebank deed men een beroep op P. Wieme, een parochiaan die woonachtig was in de Lavendelstraat.

Het ander neogotisch meubilair zou van de hand zijn van beeldhouwer M. Vanden Eynden.

Toen pastoor Van Vaerenbergh op 19 december 1929 benoemd werd tot pastoor van Gentbrugge-Centrum, kon hij in zijn dagboek schrijven: "Alles is betaald, daarvoor en voor al de andere zegeningen Déo Gratias".

Het nieuw orgel, vervaardigd door Edm. Mahauden uit Geeraardsbergen werd ingehuldigd op zondag 5 februari 1933.

Tijdens het pastoorschap van E.H. Weer (1939-1945) schilderde men de kerk en nam men de bijgebouwen onderhanden.

Bij de bevrijding op het einde van het tweede oorlogsjuk beschadigde een bom de kerk en de spits van de toren.

Twee nieuwe klokken kwamen de toren verrijken op 18 maart 1949. Toen verving men de oude klok door een nieuwe. Ze wegen respectievelijk 1062 kg,

593 kg en 410 kg. Op het prijskaartje stond 153.400 fr. vermeld.
Tijdens de ambtsperiode van pastoor Leroux (1950-1955) plaatste men nieuwe
luchters en werden de altaren opgesmukt.

BIBLIOGRAFIE

- Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België - Architectuur - deel
4 nc - Stad Gent, p. 180.
- Genbrugge L.: 60 jaar Sint-Vincentius Parochie, in: Geschiedenis van de Bloemekenswijk en
Parochie Sint-Vincentius.

David MAES
(t vervolgt)

EEN FOLTERTUIG UIT DE BRABANTSE OMWENTELING

In een van de talrijke anonieme Memorieboeken van Gent¹ wordt bij het jaar
1787 een zonderlinge anecdote verhaald die op de moeilijkheden met het
Oostenrijkse bestuur betrekking heeft. Dit zonderling verhaal uit de tijd van de
Brabantse Omwenteling past zonder twijfel in de toenmalige opgehitste anti-
Oostenrijkse gevoelens en was wel bedoeld om die bij de echte vaderlanders
nog aan te wakkeren.

De patriotten brachten op een bepaald moment het gerucht in omloop als zou-
den de Oostenrijkers een pijnbank hebben bedacht om allen die hen niet gun-
stig gezind waren daarop te folteren². Een geval van stemmingmakerij en
manipulatie van de publieke opinie.

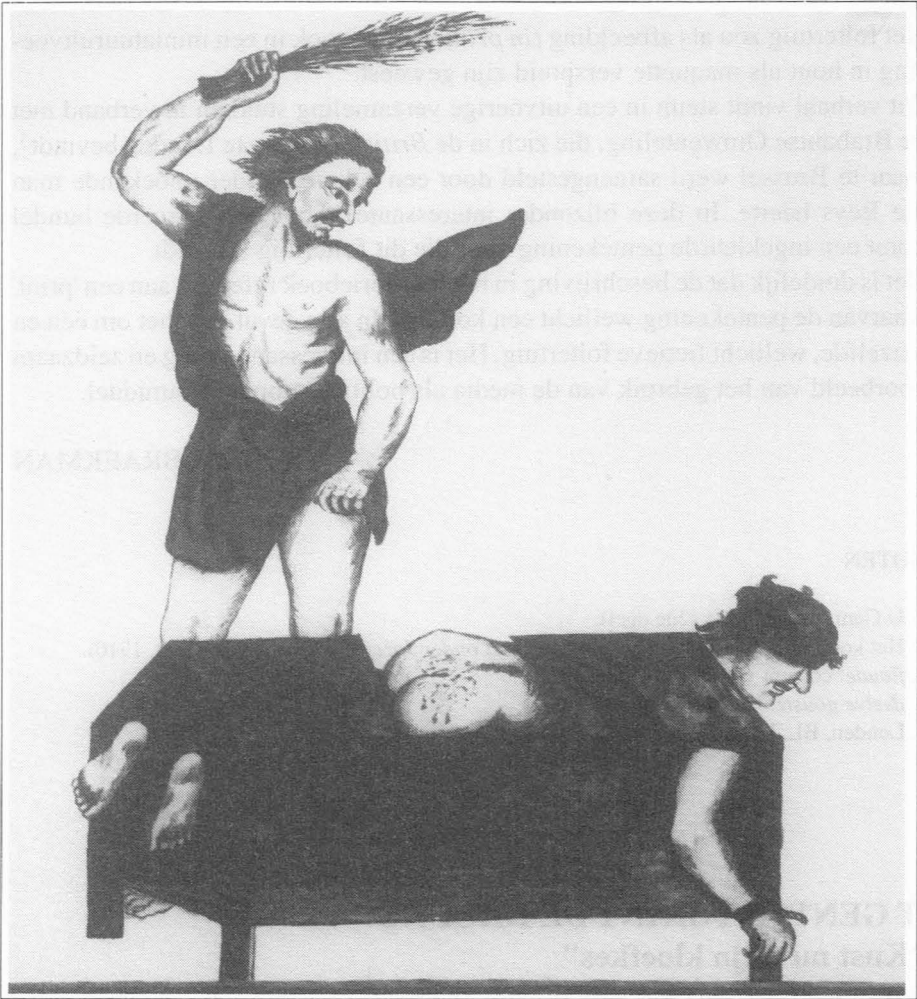
Dit alleszins merkwaardig verhaal luidt in het Memorieboek als volgt:

In het selve jaer 1787, den 23 meije, sijn de Staeten van Vlaenderen op
het stadhuijs vergadert om te beraemen om Vlaenderen te erstellen in
alle haere rechten, vrijheden...

Daer wiert ondeckt eene pijnbanck, tot Antwerpen in eenen oloop,
waer van vele afdrucksels sijn te voorschijn gekomen, soo wel in printen
als in houdt. Het welcke tot Gend, soo men zeyde, ook is ondeckt
geworden, tot grooten schrick van het gemeente, waerop sekerlijk ge-
peijnig soude worden hebben die eenige flaude³ soude bedreven heb-
ben.

Dese pijnbanck was aldus:

Het was eene banck op de forme van eene kasse, waerop gij naeckt
moeste liggen. Langs de hoofteijde wiert tot aen uw achterste eene

scheel geleijt, soo men seijde met ijsere pinnekens, daer het hoofd en de aermen doorstaeken, die met ketens ofte koorden vastbonden waeren. Langs de voetseijde was het deselve gouste⁴ overdeekt van aen uw achterste en t'eynde uwer voeten uijtstekende.

Ende aldus met uw achterste bloot liggende, soude sij uw' gegeesselt hebben met eenen tak van wilden wijngaert ofte wilden lauriertak, soo lang als het hun beliefte.

Geene uijtvinginge van eenen keijser maer van sijnen intendanten.

De laatste zin lijkt keizer Jozef II zelf van alle persoonlijke verantwoordelijkheid voor het bedenken van dit foltertuig te willen vrijpleiten. De schuld ervoor wordt - niets nieuws onder de zon - in de schoenen geschoven van zijn "inten-

danten" of ondergeschikten.

Het foltertuig zou als afbeelding (*in printen*) maar ook in een miniatuuruitvoering in hout als maquette verspreid zijn geweest.

Dit verhaal vindt steun in een uitvoerige verzameling stukken in verband met de Brabantse Omwenteling, die zich in de *British Library* te Londen bevindt⁵, maar te Brussel werd samengesteld door een zekere, verder onbekende man die Beys heette. In deze bijzonder interessante, mooi geïllustreerde bundel komt een ingekleurde pentekening voor die dit foltertuig afbeeldt.

Het is duidelijk dat de beschrijving in het Memorieboek refereert aan een 'print' waarvan de pentekening wellicht een kopie is. In alle geval gaat het om één en hetzelfde, wellicht fictieve foltertuig. Het is een interessant, vroeg en zeldzaam voorbeeld van het gebruik van de media als politiek propagandamiddel.

W.L. BRAEKMAN

NOTEN

1. U Gent, hs. G 19834 (2de deel).
2. Het komt niet voor bij N. Destanberg, *Gent onder Jozef II (1780-1792)* (Gent, 1910).
3. *flaude*: corrupt voor *faute* of *fraude*?
4. *dselve gouste*: in dezelfde trant.
5. Londen, BL, hs. Add. 25058, fol. 403r.

'T GENTSCH SPANT DE KRUUNE "Kust nu mijn kloefkes"

DE KLOEFKES

zangwijze: " 't Vliegerke"

*Ziet ze lachen, Mie en Piet
Omdak'ik kloefkes droage.
Moar beschoamd en ben ik niet
En in 't gehiel toch niet.
Vanwoar dan al die kloefkes zijn,
dat zeg ik, niet verlegen,
'K hèn ze gelijk gruoet en klein
Van 't Komiteit gekregen*

Refrein

*Dames en hieres,
ge zie mij tons
Altijd floreren
mee kloefkes an
't Es nie veur t'stoefen
moar 'k droag altijd
mijn witte kloefkes
van 't Komiteit.*

" 't Komiteit"

"*Het komiteit*" waarvan sprake in het lied was tijdens de beginjaren van de Eerste Wereldoorlog tot stand gekomen onder de bescherming der gezanten van Spanje, Nederland, de Verenigde staten te Londen, Brussel, Berlijn, Parijs en Den Haag. Voluit heette het: "Commission for relief in Belgium". In het Nederlands: "Nationaal Komiteit voor Hulp en Voeding".

De grootste bijdrage kwam echter van de Amerikaanse "Rockefeller Foundation" die zo maar eventjes 5 miljoen frank stortte. Van alle ingezamelde fondsen kwam 50% uit de V.S. Een van de beschermheren was Brand Whitlock, de Amerikaanse ambassadeur te Brussel, die aldaar ook een van de belangrijkste lanen naar hem genoemd kreeg.

"Wilsonspek en lutsepoepe"

Deze organisatie hield zo ongeveer het midden tussen een liefdadige instelling, een O.C.M.W. en een rantsoeneringsadministratie. De hoofdtak bestond erin voedsel, kleren en schoeisel te verdelen. Anderen konden deze waren daar aan gunstprijzen kopen. Heel wat voedsel kwam uit Amerika en werd via het Neutrale Nederland ingevoerd. Zo hadden behoeftigen bvb. een kaart waarmee ze om de 14 dagen bepaalde producten gratis konden verkrijgen: 250 gr bonen, 250 gr spek (13 ton ingevoerd in België in het eerste oorlogsjaar alleen!) Al heel snel door de bevolking "Wilsonspek" genoemd naar de toenmalige Amerikaanse president - vet en erwten. Vrouwen van soldaten kregen alle maanden 3 fr. zakgeld.

"Mijkt-U"

Toen de Amerikanen in 1917 in de strijd betrokken raakten, stopte de Amerikaanse steun, maar de organisatie bleef bestaan. Te Antwerpen bestond ze zelfs nog in 1919. Een krantenartikel uit april van dat jaar spreekt o.a. over 250 gr spek, 500 gr reuzel, rijst en bonen. Wegens zijn rare smaak en geur werd het

Wilsonspek ook wel eens "mijkt-U" (Mijdt U) genoemd. Mensen die toentertijd aan kostbare boter geraakten mengden die met een mengsel van water en bloem, waarna het gekookt werd. De boter veranderde dan in een wiebelwaggelend smeersel, een soort dikke boterpudding of "*lutsepoepe*".

Plaatselijke Bevoorradingcommissies

Na 1919 werden "Het Komiteit" vervangen door de "P.C.B.'s" of "Plaatselijke Bevoorradingcommissies". Zij zorgden voor de verdeling van voedsel, kleding en brandstof die door de bezetter ter beschikking werd gesteld. Deze P.C.B.'s werden overkoepeld door een provinciaal orgaan en ingedeeld in een soort intercommunales. Zo waren de Gentse bonnen ook inwisselbaar bij de handelaars van de "Gent-groep": Ledeberg, St.-Amandsberg en Gentbrugge. Deze bonnen waren uitbetaalbaar uitsluitend aan de leveranciers aan het winkel van het Komiteit op de Kuiperskaai nr. 8 van 10 tot 12 uur. De bonnen vermeldden een aanvangs en een einddatum die liep van de laatste der maand tot de eerste der daaropvolgende maand.

"Bij den aanvang der bezetting beval de Duitse Overheid, dat de aanpalende plaatselijkheden: Ledeberg, Gendbrugge en St.-Amandsberg, één enkel bestuur zouden uitmaken met dit der stad Gent, die, met eene ongemene bereidwilligheid, aan elk der drie gemeenten, wekelijks de noodige fondsen ter beschikking stelde voor regeling der kosten van bestuur, Werk der Volksvoeding, vergelding ten behoeve der behoeftige gezinnen, waarvan de steun hun door den oorlog is ontnomen,..."

Schoenen waren in die tijd schaars en vooral onbetaalbaar zodat er ineens heel veel vraag was naar klompen met als pijnlijk gevolg dat de klompenmakers daar letterlijk brood in zagen en hun prijzen de hoogte injoegen. Daarom werd er een nationale klompencentrale opgericht waaruit de lokale comités hun klompen ontvingen.

Te St.-Amandsberg alleen al, bvb. werden er in totaal 6.734 paar klompen met een totale waarde van 12.386,75 toenmalige BEF, uitgedeeld. Een inwoner uit Wetteren vertelt hoe in 1917 een honderdtal kinderen met witte kloefkens van " 't Komiteit" hun plechtige communie deden. Je kan je voorstellen welk een geklepper dat moet geweest zijn, daar in de kerk.

Geen wonder dus dat de mensen dankbaar waren. De bonnen van het "Hulp- en Voedingskomiteit van Swynaerde" vermeldden zelfs onderaan de tekst: "Hulde en dank aan Amerika."

"*Ziet ze lachen, Mie en Piet*" zegt het liedje, en daar hadden de arme lieden dus wel reden genoeg toe.

Kloefkens en een soarzie

Wie helemaal niet tevreden was met zijn kloefkens, was Alfred Van Eetvelde uit Lokeren. Toen hij in 1916 als 16-jarige door de Duitsers opgeëist werd om

COMMISSION FOR RELIEF IN BELGIUM
Comité Provincial de Secours et d'Alimentation
 Provinciaal Steun- en Voedingskomiteit
 STAD GENT VILLE DE GAND

GOED VOOR BON POUR
 250 GRAMMES
 BROOD DE PAIN

S.A.M.C. - IMP. F. & R. BUYCK FRÈRES

LA VILLE DE GAND STAD GENT

Bon pour Goed voor

L'ACQUISITION de DEN AANKOOP van:
 Twee-honderd-vijftig grammes BROOD
 Deux-cent-cinquante grammes DE PAIN
 f250 Gr.

IMP. F. & R. BUYCK FRÈRES

STAD GENT
 STEDELIJK WERK DER VOEDING

GOED VOOR DRIJ BROODEN **3** BON POUR TROIS PAINS

Namakers zullen vervolgd worden

Nationaal Hulp- en Voedingskomiteit
 Hulp aan de behoeftige Werkloozen
 Plaatselijk en Gewestelijk Komiteit Gent-Groep

GOED voor den aankoop van 1/4 frank
 waren voor eene waarde van 1/4 frank

te koop in de winkels van het Komiteit van de Gemeenten: Gent, Ledeberg, Amandberg en Cnabrugge en bij de handelaars.
 Deze bon is uit te wisselen aan de kassiers van het winkel van het Komiteit, nummer n° 8, van 10 tot 12 uur, tot den 31 December 1916. Na dezen datum is hij zonder waarde.
 Den 1 November 1916

Hulp- en Voedingskomiteit van Swynaerde

Goed voor EENEN HALVEN frank

Brood - Vleesch - Vet of Kolen

De Voorzitter,
 Baron Idès della Faille d'Huyse.

De Schatbewaarder
 Hector De Pril.

Hulde en dank aan Amerika.

- 1 & 2. Gentse broodkaarten van 250 gr. van de Commission for Relief in Belgium. Druk. F. & R. Buyck gebroeders.
3. Stad Gent. Stedelijk werk der Voeding. Bon voor 3 broden. Zicht op klokkentoren van het Belfort met draak. Get. R. Dellaert, secretaris en schepen-voorzitter C. Heynderyckx. Op namaak stonden strenge straffen. Drukkerij Rob. Collier & Cie, (Oud huis Jacquain) Gent.
4. Aankoopbon van 1/4 fr. of 0,25 centiemen van het Nationaal Hulp- en Voedingskomiteit. Hulp aan behoeftige werkloozen. Plaatselijk en Gewestelijk Komiteit Gent-Groep, december - november 1916. Gehandtekend door de schatbewaarder en de voorzitter.
5. Bon van een halve frank voor winkelwaren, brood, vlees, vet of kolen van het Hulp- en Voedingskomiteit van Swynaerde, ondertekend door ere-voorzitter E.H. Ed. Schuttyzer (pastoor), voorzitter baron Idès della Faille d'Huyse, schrijver Henri Veys en schatbewaarder Hector De Pril. Vermelding onderaan: Hulde en dank aan Amerika.

Verzameling E. Levis

juist achter het Noordfranse front te gaan werken, kreeg hij van het Komiteit een paar klompen en een deken. Daar hadden ze hem gezegd dat hij maar moest meegaan, om dan ter plaatse te weigeren als men hem aan het werk wilde zetten. Ze hebben die raad gevolgd, de 200 mannen van Lokeren maar ze hebben geweten aan welke prijs. Ze hebben zoveel slaag gekregen dat de Duitsers de Franse bevolking van de gemeenten waar zij doortrokken, verbod gaven op straat te komen wanneer zij naar hun kamp terugstropelden. Maanden hebben ze daar moeten leven van één grijs soldatenbrood per persoon om de vier dagen en toen zijn ze toch maar gaan werken. Daarvoor kregen ze een kom bietensoep, 250 gr brood en 30 pfennig ("Judaspennings") per dag. In 1973 kreeg den duts daar van het Dankbare Vaderland - La Patrie Reconnaissante 141 fr. oorlogspensioen per 3 maanden voor.
Kust nu mijn kloefen!

Eddy "Den Twiedekker" LEVIS

BIBLIOGRAFIE

J. De Meuter: *"Ledeberg. Plaatselijk hulp en Voedingscomiteit. Een jaar oorlog Augustus 1914 - Augustus 1915. Verslag der Oost-Vlaamse afdeling van het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit achtigvol opgedragen."*

Drukkerij Jules de Vreese, Ledeberg, 4 aug. 1915.

"Nieuwe kloefkes van 't Komiteit", krantenknipsel Gent (?), januari 1973.

"Soep was oud. Nog meer kloefkes", krantenknipsel Gent (?), do. 15 maart 1973.

"En nog ne kloef". Relaa van A. Van Eetvelde, Lokeren. Krantenknipsel Gent (?) maart 1973.

GENTSE MEMORIEDAGEN: 8-9-10-11-12 APRIL

8 april 1815:

Aankomst van de Duke of Wellington, opperbevelhebber van de geallieerde legers, die de verdedigingswerken van de stad komt inspecteren. Op 15 april zal hij terugkomen en zijn intrek nemen in het hotel Clemmen in de Veldstraat.

8 april 1837:

Overlijden van Jozef Kieckepoost, de Ontwerpmaker van Oost-Vlaanderen, de grootste fantast die ooit in de stad van Keizer Karel het levenslicht zag, zonderlinge genie en geniale zonderling. De Gazette van Gend kondigde zijn dood als volgt aan: *"de meest bekende der ingezetenen van de stad Gend is overleden. Jozef Kieckepoost, die meenige ontwerpen gemaakt heeft, welke,*

indien zij gevolgd wierden, geen en steen op steen meer zouden laten, heeft opgehouden te bestaan en zal niet meer noch de koningen, vorsten en ministers door zijne dringende missiven en de opdracht van zijne boekwerken lastig vallen".

9 april 1727:

Overlijden van de minderbroeder-beeldhouwer Jan Boeksent, die het praalgraf van bisschop Van der Noot en de beelden van de vier evangelisten vervaardigde. Volgens de traditie zou hij een tijdlang te Parijs aan het Hof werkzaam geweest zijn.

9 april 1814:

Het beeld van Onze Lieve Vrouw met de Inktpot, dat op bevel van de Fransen in 1797 was weggenomen, wordt plechtig in zijn nis herplaatst in de gevel van het Vleeshuis. Dit beeld, waaraan een mooie legende is verbonden, zal later door de zorgen van *De Vrienden van het Kruis* hersteld worden.

10 april 1012:

Dood van de Heilige Macharius, die in de herfst van het jaar 1011 aan de deur van de Sint-Baafsabdij was komen aankloppen. De pest die 's winters in Vlaanderen heerste, maaide, samen met duizenden mensen, ook de heilige man weg, waarvan de relikwieën thans in een zilveren schrijn in onze hoofdkerk berusten.

10 april 1811:

Bij keizerlijk decreet worden mobiele brigaden ingericht om de deserteurs en de dienstweigeraars van het Scheldedepartement op te sporen en aan te houden. Hiermee begint een van de meest tragische perioden uit de Franse bezetting.

10 april 1833:

De Gemeenteraad neemt kennis van een verslag over een ontwerp van spoorweg Antwerpen-Pruisen. Het verslag drukt de hoop uit dat men Gent rechtstreeks zal verbinden met deze nieuwe verbindingsweg daar dit van kapitaal belang kan worden voor handel en nijverheid in Vlaanderen.

10 april 1835:

Door het luiden van de klokken en het gebulder van kanonnen verneemt de Gentse bevolking dat te Brussel een kroonprins is geboren: Leopold Lodewijk Filips Maria Victor, de latere koning Leopold II. 's Avonds worden alle openbare gebouwen verlicht.

11 april 1582:

Geboorte te Gent van de dichter Justus Harduinus, in 1641 als pastoor van Audegem gestorven. Prudens Van Duyse heeft geschreven dat, moest Vlaanderen meer schrijvers als Harduinus geteld hebben, het met Holland de eer van een hernieuwing van de dichtkunst had mogen delen.

11 april 1825:

Overlijden, op 77-jarige leeftijd, van Martin De Bast, gewezen pastoor van Sint-Jacobs en Sint-Niklaas. Hij was een uitstekend archeoloog en geschiedschrijver. Zijn *Ancienneté de la ville de Gand* en zijn *Recueil d'antiquités romaines trouvées dans les Flandres*, waren zijn meest verdienstelijke publicaties. Martin De Bast bezat een der mooiste verzamelingen van medailles en oudheidkundige voorwerpen.

11 april 1934:

Diefstal van een der zijpanelen, "De Rechtvaardige Rechters", van het veelluik van het Lam Gods. De keerzijde van het paneel, een grisaille Johannes de Doper voorstellend, werd een paar maand later in het Noordstation te Brussel teruggevonden, doch "De Rechtvaardige Rechters" zal men waarschijnlijk nooit meer terugvinden. De vermoedelijke dief, een zekere Goedertier uit Wetteren, stierf immers op het ogenblik dat hij de schuilplaats wou bekendmaken.

12 april 1802:

Verordening van Faipoult, prefect van het Schelvedepartement, waarbij de Sint-Michielskerk aan de katholieke eredienst teruggeschonken wordt. De decors en het theater welke gebruikt werden bij de plechtigheden van de Franse republikeinen worden twee dagen later weggenomen.

12 april 1835:

Aanbesteding voor het bouwen van het lokaal van de Maatschappij van Tuinen en Kruidkunde. De aannemer Kerfijzer wordt aangeduid. De Maatschappij heeft een zeer voornamelijk rol gespeeld en veel bijgedragen tot de faam van Gent als bloemenstad.

Ronald DE BUCK

"HET RODE SPRIETOOG VAN EEN DECORATIE" OF DE KUNST VAN HET VERTALEN

De "kunst" van het vertalen heeft men "kunnen", of in dit specifieke geval ook met "kennen" te maken. De vertaler moet namelijk de twee talen, waarin/waaruit vertaald wordt, even goed kennen. En aangezien dat (bijna) nooit het geval is, wordt een vertaling - hoe dan ook - altijd een "afgeleid", en dus een minder goed product. *Traduttore traditore*, de vertaler is een verrader.

Het ene verraad is natuurlijk erger dan een ander. Een leuk voorbeeld van verraad uit onkunde (d.i. uit onbegrip) vonden we in de catalogus van een Jules De Bruyckertentoonstelling, die in 1996 een drietal universiteitssteden in de USA bezocht, nl. Lawrence/Kansas (Spencer Museum), Madison/Wisconsin (Elvehjem Museum) en Athens/Georgia (Georgia Museum of Art (1)).

In de catalogusinleiding "An Eye on Flanders" door Stephen H. Goddard, die overigens van veel kennis en inzicht in De Bruyckers oeuvre getuigt, wordt een passage geciteerd uit het bekende De Bruycker-artikel dat Karel Van de Woestijne in april 1912 in "Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift" publiceerde. Het gaat over de kunstenaarskolonie in het Gentse Patershol (het Caermersklooster aan de Lange Steenstraat / Vrouwebroersstraat) en daarin staat de volgende zin: "*Het rode sprietoog van een decoratie lonkte daarin door geen enkel knoopsgat*". Wie het Nederlands voldoende kent en met Vande Woestijnes typisch idioom enigszins vertrouwd is, zal deze zin verstaan als een mededeling dat onder de Patershol-artisten niet veel gedecoreerden-in-een-ridderorde te vinden zijn die een rode "rozet" dragen in het knoopsgat op de revers.

Dat Van de Woestijne de ronde knoop van een rozet met een "sprietoog" vergelijkt, versterkt natuurlijk de ironie van de mededeling. Maar voor de Amerikaanse vertaler bleek dat "rode sprietoog in het knoopsgat" een onverteerbare kluit! Hij maakte er dan maar dit van: "There was no single hole through which you could see the slightest decoration". Of letterlijk terugvertaald in het Nederlands: "Daar was geen enkele opening waardoor je ook maar de geringste versiering kon zien". *Traduttore traditore!* Dit slippertje neemt evenwel niet weg dat Stephen H. Goddard toch een mooie pluim verdient voor zijn gedreven inzet om in Amerika het oeuvre van Jules De Bruycker (die toch de grootste Belgische etser van de 20e eeuw was) bekend te maken en er een passende waardering voor te vragen. Dit eresaluut kennen we hem dan ook graag toe, welgemeend en zonder enige ironische bijbedoeling.

1. An Eye on Flanders: The Graphic Art of Jules De Bruycker (Catalogue by Stephen H. Goddard. Curator of Prints and Drawings, Spencer Museum of Arts. The University of Lawrence/Kansas, 1996), blz. 11.

Paul HUYS

DE MEMME(*) VAN MENHEERE MESTDAGH

Een èchte Gentenaar was schrijver en folklorist Lodewijk De Vriese (1848-1932).

Hij heeft heel wat geestige verhaaltjes geschreven die ons terugvoeren naar het Gent van vroeger.

Het is onze bedoeling - als compensatie voor het verdwijnen van "Gênsche Prâot" - nu en dan eens een van deze verhaaltjes te publiceren. Hier volgt alvast het eerste.

't Is er plezierig zitten in den "Univers". Zoo heet men te Gent, het Café de l'Univers op 't Arteveldeplein.

De ruime drinkzaal, hoog en openluchtig, draagt er nog den stempel van de oude Vlaamsche herberg die door moderne inrichtingen verdrongen, langzamerhand dreigt te verdwijnen. Van het terras waar 's zomers tafels en stoelen worden geplaatst ten dienste der verbruikers die geerne een buitenluchtje scheppen, heeft men een aangenaam uitzicht op het schoone Arteveldeplein, een schilderachtig hoekje van de oude stad Gent.

Daar werd een fraai park aangelegd waar de wandelaar zich op zijn gemak kan uitrusten.

Oude menschen zitten er hun pijpken te rooken, hun praatje te slaan, hun gazetje te lezen.

Kinderen spelen er vroolijk en loopen er luidruchtig in 't ronde.

Minnende paarkens komen er gaarne bijeen; 't is zoo zoet van liefde te spreken tusschen planten en bloemen bij verkwikkenden zonneshijn.

Vóór de deur van den "Univers" houden verschillende trams stil, daar heerscht den heelen dag door een leven, eene drukte waarvan men geen gedacht heeft. Hier kan men zijn oogen volop den kost geven.

Oude liefhebbers van jong en schoon krijgen er hunne "bekomste".

Binnen is men zeker goed bediend te worden, lekkeren drank te vinden. Vriendelijke monden roepen er u het welkom toe, in de zoet-gevooisde spraak der boorden van het Minnewater, zoo heerlijk bezongen door Guido Gezelle.

De zangerige Brugsche tale klinkt u hier zacht streelend in de ooren.

Ik heb vroeger genoeglijke uurkens in den "Univers" doorgebracht.

Ik was verzekerd er altijd goede vrienden te vinden.

Ik vond er eerst en vooral mijnen onvergetelijken vriend Karel Lybaert, die er dagelijks op staminee ging.

* Memme: Gentse uitdrukking = min, voedstervrouw.

Wij hebben er samen vele plannen ontworpen, dikwijls goed werk verricht. Dat alles begoten met een lekker pintje en bezegeld met een hertversterkend borrelken.

Wat liep het smakelijk door de keel en waar is die goede tijd?

De "Univers" is een der oudste koffiehuzen onzer stad.

Het werd t'allen tijde bezocht door de begoede Gentsche burgerij.

In vroeger tijden hadden de gewone kalanten, de gehabitueerden zooals men ze noemt, er eene vaste zitplaats.

's Noens en 's avonds vond men ze gezeten rond eene groote tafel, die zij "de tafel der waarheid" hadden gedoopt. 't Waren allen ronde Gentenaars die er 's middags hunnen "dreupel" kwamen drinken, 's avonds hunne pintjes bier. Zij hielden van lachen en klappen.

Er was daar leute en plezier.

Niet iedereen echter werd tot "de tafel der waarheid" toegelaten.

Het was een soort van privilegie waarop de uitverkorenen fier waren. Zij oefenden er een zeker gezag uit. Zij genoten er zekere voorrechten: ieder hunner had er zijne lange steenen pijp aan het rek hangen, gemerkt met zijne naamletters; zij dronken uit hun eigen glas met een eigen deksel, dat men hier een "scheelken" noemt, waarop hun naam prijkte.

In die vroolijke kringen heerschte volop de Gentsche lolle, dat spreekt van zelf. En nu en dan vond men een "schaap" op wie die lolle moest uitgewerkt worden.

Hij moest het maar weten!

Op 'nen koelen morgen kwam daar een heerschap binnen die men er vroeger nooit gezien had.

Hij kwam eenmaal, tweemaal, driemaal, en weldra zag men hem er alle dagen. Hij zette zich altijd neder aan dezelfde tafel, gansch op zijn eentje, zonder iemand aan te spreken, dronk langzaam zijn pintje ledig terwijl hij een pijpken rookte.

Hij was rood van aangezicht, had groote oogen die dwaas rondkeken, en nu en dan speelde een domme glimlach op zijne lippen.

Aldus beschouwd zag men alras dat hij niet tot de slimsten behoorde.

Op hem waren de Gentsche spreekwoorden toepasselijk: "Hij en heeft het poer niet uitgevonden", "Het en es zijne schuld niet dan de puien geen en steirt en hên".

Hij werd al gauw opgemerkt door de vrienden van "de tafel der waarheid", die kurieus geworden, zich afvroegen: Van waar mag die vogel wel gekomen zijn? Zij riepen Karel, den garçon, die alles wist, en van hem kregen zij volledige inlichtingen.

Die stilzwijgende bezoeker, die daar eenzaam ga-weg-pintjes dronk en pijpken rookte, zonder boe of ba te zeggen, was een nieuwe gebuur uit 't West-Vlaamsche overgewaaid. Hij heette Menheere Mestdag; zijn vader was vroeg

gestorven en had hem veel cens achtergelaten. Hij was getrouwd met eene dochter van rijke menschen, zij had veel pretentie, zij droeg de broek.

Zij overmeesterde letterlijk haren man die, naar sommigen beweerden, 'nen halven slag van den molen had en danste zooals zijne vrouw schuifelde.

Zoo had zij hem gedwongen naar Gent te verhuizen, alwaar zij op 't Arteveldeplein een heerenhuis met koetspoort bewoonden. Zij leefden zeer breed en hielden drie domestieken: twee meiden en een knecht waarop Menheere Mestdag niet weinig bofte.

Menheere Mestdag zat met gapenden mond de lollekens af te luisteren die aan "de tafel der waarheid" verteld werden.

Als men lachte, lachte hij mede, alhoewel hij er soms weinig of niets van verstond.

De plaats waar hij gewoonlijk zat was inderdaad te ver verwijderd van de groote ronde tafel waar de gewone bezoekers dagelijks zitting hielden. Doch langzamerhand verstoutte hij zich nader en nader te komen. En zoo gebeurde het dat dat hij op zekerem dag aan "de tafel der waarheid" zat en niemand er bezwaar in vond.

De gehabitueerden wisten nu wie zij voor handen hadden. Er werd nader kennis gemaakt en toen Menheere Mestdag een rondken gaf als verwelkoming was de vriendschap spoedig gesloten.

Menheere Mestdag was niet veel van zeggen en als hij dan nog iets zei, dan was het over zijn schoon huis, zijne drie domestieken en vooral over "Madame" zooals hij zijne vrouw betitelde.

"Madame had çï," "Madame had là," "Madame was dit," "Madame was dat," 't was al "Madame" dat de klok sloeg.

Onze Gentsche vrienden werden al spoedig gewaar met wie zij te doen hadden, en dat zij Menheere Mestdag een beetje deden "gaan", ge ziet dat van hier.

Hij kon niet binnenkomen of zij informeerden naar de gezondheid van "Madame", als hij weg ging verzochten zij hem hunne complimenten te doen aan "Madame".

Menheere Mestdag vond dat die Gentenaars toch zulke beleefde menschen waren.

Op 'nen avond van leute en plezier, vroeg een dier lollekensheeren weer hoe "Madame" het stelde. Toen schoof Menheere Mestdag zijnen stoel nader, stak zijnen kop vooruit, zette een serieus gezicht als hadde hij een groot sekreet te vertellen, en deelde aan zijne nieuwe vrienden mede dat "Madame" binnen kort in 't kinderbedde moest komen.

Het eerste kind!

Daar moest natuurlijk een potje op gepakt worden en vergezeld van de wenschen voor de gelukkige bevalling van "Madame" trok Menheere Mestdag ditmaal met een half stuksken in zijn kraag huiswaarts.

De zagerij herbegon 's anderendaags en de volgende dagen, totdat Menheere Mestdag met eene andere, gewichtige mededeeling voor den dag kwam.

Op aanraden van den dokter ging "Madame" eene memme nemen.

Dat was een affaire!

Menheere Mestdag sprak over die memme alsof er niets minder dan eene keuninginne in zijn huis moest komen. Hij die vroeger soms op 'nen geheelen avond geen tien woorden sprak, zich bepaalde met naar zijne nieuwe vrienden te luisteren, dom lachend met de Gentsche geestigheden die zij uitkraamden, hij die vroeger stilzwijgend pijpen rookte, pintjes en dreupelkens dronk, werd nu al meteens babbelachtig.

En 't was altijd koekoek éénen zang: over die memme.

"Madame" wilde geen gewone memme, opgeraapt in een of ander "bureau de placement"; daar had zij geen vertrouwen in.

Daarom had "Madame" Menheer den dokter verzocht zich zelf met die delicate kwestie te gelasten.

Voor hun eerste kind wilde zij eene kloeke, gezonde memme hebben - die vond men nog op den buiten - en vooral zij moest van onberispelijk gedrag zijn.

Bij die laatste bekentenis van Menheere Mestdag, schoten al zijne vrienden in 'nen grooten lach.

Hoe kon men nog zoo naïef zijn?

Maar zij lieten hem voorloopig in zijn wijsheid, zij zouden hem later wel beet nemen.

Eenige dagen later kwam Menheere Mestdag, rood als een haantje, de herberg binnen gestormd.

- Ge meugt mij proficiat wenschen, zei hij blijde, "Madame" is bevallen.

Al de vrienden van "de tafel der waarheid" gaven hem de vijfde.

- En wat heeft Onz'Heere verleend? vroeg er een.

- 'Nen kloeken zeune!

Er werd natuurlijk op de gezondheid van den jonggeborene gedronken.

Menheere Mestdag trakteerde met champagne.

- En hoe staat het nu met de memme? was de vraag.

De memme was gevonden. Het was eene frissche, struische boerendochter van Desteldonck, gezond als 'nen blik, een meiske gelijk een "blomme".

En daarbij zû 'n braef meiske...

Menheere Mestdag was de gelukkigste mensch der wereld. En het geluk had zijne tong losgemaakt.

Hij kwam alle dagen nieuws vertellen.

Nu was 't nieuws over "Madame" die al haren kerkgang had gedaan, dan over den "kleine" die dik en vet werd als een molleken, maar vooral over de memme; zoo een was er nog nooit gevonden.

- Heure melk was kloek en zuiver als boter, had menheer den dokter gezegd.

- Heeft hij 'n keer meuge tjoezen (*) vroeg een der herbergvrienden. 'k Zoe wel in zijn plaetse willen zijn.
 Men lachte luidkeels.
 Sommigen lekten zich begeerig de lippe.
 Doch Menheere Mestdag ging voort.
 Niet te verwonderen dat de zuigeling zoo wel te pas was; hij woog al bijkans vijf kilos.
 En daarbij was die memme toch zoo voorbeeldig van gedrag: peis ne keer, ze ging alle weken te biechten en te kommunie en daar was "Madame" toch zoo kontent van.
 Wat kanse, wat kanse, alzo eene memme gevonden te hebben!

*
 * *
 *

Op den duur begon die zagerij de vrienden van "de tafel der waarheid" te vervelen.
 Het hing letterlijk hunne keel uit.
 - Zal te jij nog lang onzen teen afspelen mee zijn memme? vroeg er een.
 - 'k Word 't beu 'lijk kêwe pap, zei een andere.
 Zij hadden er allemaal hunnen buik vol van. Daar moest een einde aan komen. En een der bende, 'nen apotheker van op den Brabantdam, een lollekensheere zonder weerga, had het gevonden.
 - Laet mij begaen, zoo sprak hij, en morgen zal 't "uit" en "amen" zijn. Laet mij maer begaen.
 's Anderendaags was het vollen "bak". De "tafel der waarheid" was rondom bezet.
 Toen Menheere Mestdag binnen kwam was er bijna geen plaatsken meer te vinden.
 Hij gaf aan ieder beurtelings een handje, zooals 't in Gent de gewoonte is, bestelde zijn pintje, stak zijn pijpken aan. Dan werd er gesproken over weer en tijd, over den nakenden oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland (wij waren in 1870), over de groote en kleine gebeurtenissen van den dag.
 - En wad ander nieuws? werd er dan gevraagd.
 - Ik hê nieuws, zei de spotvogel die daags te voren beloofd had Menheere Mestdag tot zwiigen te brengen.
 - A propos, Menheere Mestdag, zoo begon hij, ge ligt hier nu al 'nen dag of veertiene ons hûûren zot te raezen mee î memme; zûû 'n meisken moet er volgens î nog geboren worden. Z'es braeve, godvruchtig, z'ontvangt alle weken Onz'heere, 't es 'n oprechte onbevleete ontvangensse.
 A wel, weet ge wel dat er op die memme 'n grûûte vliege zit?
 - 'K en versta u niet goed; zei Menheere Mestdag.

* Tjoezen: proeven.

- Aes ge mij Gentsch nie 'n verstaet, zal 'k mij beter eksplikeeren. Gij en î Madame 'n weet dâ misschien nie, maer wij zijn î vrienden en wij moeten î verwittigen om dâ î huis op geene slechte naeme en zoe komen: î memme eed 'n kind ghad!"

Een donderslag op het hoofd van Menheere Mestdag gevallen, zou niet meer effekt gemaakt hebben.

Hij, gewoonlijk zoo rood als een krite, werd bleek als een lijk.

Hij stotterde.

- Da zijn leugens!

- De pure waerheid, 'k weet het van 'n goe paert, vraeg het heur en z' zal 't nie afstrijen; ten andere de preuve zijn daer...

Menheere Mestdag legde zijne pijp neer, zenuwachtig ledigde hij zijn pintje in twee teugen, stond recht, groette kortaf en vertrok met de woorden:

- Ik ga dat klaar spinnen.

Hij was nog de deur niet uit of al de vrienden van de "tafel der waarheid" schoten in 'nen langen, langen lach, en ze zeiden tot hunnen kameraad, den spotvogel:

- Dad' es 'n goeie zilde!

Den volgenden dag zat Menheere Mestdag opnieuw aan "de tafel der waarheid"; hij rookte zijn pijpken, hij dronk zijn pintje, als naar gewoonte, doch sprak geen woord.

De kameraden bezagen elkaar als wilden zij zeggen:

- Wij moeten toch weten wat er gebeurd is. En daarop vroeg de apotheker, die altijd " 't katje van de baene was":

- Hewel Menheere Mestdag, wa nieuws van î memme?

- 'K en hên geen memme meer; z'heeft een kind ghad; 'k hê ze mee heur "klikken" en heur "klakken" op straet gesmeeten. Ik of Madame we willen geen schandalen in ons huis.

*

* *

't Is meer dan vijftig jaar geleden. Er is sedertdien veel water onder de Pasbrugge gespoeld.

De wereld is 't onderste boven gekeerd, en van "de tafel der waarheid" is sinds lang geen spoor meer te vinden. Nochtans is 't voorval niet vergeten. Want nu nog, als men spreekt van 'nen "potuil", 'nen "kwibus" die lichtgeloovig zich n' "vijze laet opdraaien" zegt men te Gent:

" 't Is eenen lijk den zotten Mestdag, die zijn memme op straet smheet omdâ ze 'n kind ghad ae".

Lodewijk DE VRIESE

AANWINSTEN VAN HET DOCUMENTATIECENTRUM (1993-1997)

Selectie van Gentse onderwerpen

- Voor den Duivel geen stap achteruit.
- Een stad in Opbouw. Gent van 1540 tot de Wereldtentoonstelling van 1913.
- Gent September '44.
- De Katholieke Studentenactie in Oost-Vlaanderen.
- Glas in Lood.
- 175 Jaar Universiteit Gent.
- 400 Jaar Jezüietencollege te Gent.
- Gent in de 18e eeuw. De schilders van Reijsschoot.
- Oeuvrecatalogus Jan Frans De Boever.
- De Evangelische Leraar.
- Gisteren ging ik naar de Cinema...
- 8 Eeuwen Gentse Ziekenhuizen.
- Het Willemsfonds van 1851 tot 1914.
- Miscellanea Denise De Weerd.
- Het Prelaatshuis van Baudeloo. Historisch overzicht 1623-1993.
- De Gentse Brandweer. 100 jaar in de Academiestraat.
- Gentbrugge. Acht eeuwen Geschiedenis.
- Rick Lanckrock 70. Jubileumboek.
- Gent Circusstad. Twee eeuwen circusbezoek.
- Kom binnen, kom binnen, de Circ gaat beginnen.
- Vensters. Zeven eeuwen Techniek en Esthetiek.
- De Gentse Feesten. Biografie van een 150 jarig monument.
- Een Kind van de Muide. Herinneringen van een kwajongen aan de havenkant.
- De Opera van Gent. Het "Grand Théâtre" van Roelandt, Philastre en Cambon.
- Schets eener Geschiedenis der Vlaamsche Beweging.
- De academische loopbaan van Prof. Dr. Joseph Plateau.
- Gent Dooit. Zwartboek.
- Gensche Mokken.
- Hoe schrijf ik de Geschiedenis van mijn Gemeente?
- De Fonteynen van de Oranjeberg. Politiek institutionele geschiedenis van de provincie Oost-Vlaanderen.
- Gustaaf Demuyne. 1893-1982. Herinnering aan een groot Circusdirecteur.
- Herinnering. (Merelbeke '44).
- Gids voor Gent.

- Een Leven voor Gent. Emiel Claeys: Portret van een markant Burgemeester.
- Koninklijke Gentse Kapperskring; 1893-1993.
- De Boekdrukkunst te Gent tot 1560.
- Een beeld in de stad. Bruges-la-Morte op de Begijnhofdries te Gent.
- Kroniek van een school (Coiffeurschool).
- De Primus van 't Half Maantje.
- De Geschiedenis van de Koninklijke Muziekmaatschappij De Neerschelde - Gentbrugge.
- Neogotiek in België.
- Geef mij Gent. Tournée générale.
- Dossier Lam Gods. Zoektocht naar de Rechtvaardige Rechters.
- Begijnhoven vroeger en nu. Neerstigh tot eere Godts.
- Inventaris van het Archief Henry Story (1897-1944).
- Huizenonderzoek in Gent.
- De Papegaai is geschoten.
- Architectuurgids Gent.
- Verdwenen hoekjes van het oude Gent.
- Liber Amicorum Adriaan Verhulst.
- 100 Jaar Leven in de Brouwerijschool Sint-Lieven.
- Prisonnier des Allemands. 1942-1944.
- Het Stadhuis van Gent.
- De Stamboom van de familie van Elslande. 1267-1995.
- Nieuw Gents Idiotikon.
- Royal Cody Ghent Rifle Club.
- Novecento in Gent.
- Het Lam Gods.
- Het Stadhuis van Gent (Tekeningen).
- Arthur Verhaegen.
- Van Wijn in Gent tot Gent in wording.
- Jacob Van Artevelde. Het zevenjarig Bewind van de Wijze Man van Gent. 1338-1345. Met wandelgids.
- De Brugse Poort.
- De Stoutmoedige Diefte van het Lam Gods. Zestig jaar speuren naar de Rechtvaardige Rechters.
- Gent Havenstad. Tekeningen.
- Mariakerke.
- De Bombardementen van Merelbeke.
- De Eerste Belgische Politiehonden 1899-1914.
- Een straat uit de duizend... de Beukelaarstraat.
- Gentse Wijken van vroeger. De Muide.
- Masereel, een biografie.
- Gent Vorstelijke Stad. Tekeningen.

- Oud Merelbeke.
 - Dat was een tijd!
 - Aux origines de la famille de Crombrughe.
 - Academia Gandavensis in nummis.
 - Liber Amicorum Johan Decavele.
 - Gelijke rechten, gelijke plichten. Een portret van vijf liberale vrouwen.
 - Zeven Eeuwen Augustijnen. Een kloostergemeenschap schrijft geschiedenis.
 - Genealogie De Decker, een familie uit de Denderstreek ca. 1660 tot 1996.
 - Genealogie De Vos, een Oostvlaamse familie ca. 1760 tot 1796.
 - De Kranten van Gent.
 - Jacob Van Artevelde.
 - Feestpublicatie. LSVV-Gent 1930-1995. Oud-ledenbond LSVV Gent 1945-1995.
 - Liber Magistrorum 1797-1997. Van Ecole Centrale du Département de l'Escaut tot Koninklijk Atheneum te Gent.
 - Het oud archief van het Bisdom.
 - Het Gentse Sint-Vincentius ziekenhuis. De Zusters van Liefde en de ziekenzorg te Gent, 1805 tot heden.
 - Albums de Croÿ.
 - Vrijmetselaars te Gent in de 18e eeuw.
-

BIBLIOGRAFIE

Van ons lid W.L. Braekman verscheen verleden jaar een dik boek (meer dan 500 bladzijden) met als titel "**Middeleeuwse Witte en Zwarte Magie in het Nederlands Taalgebied**". Het is een gecommunteerd compendium van incantamenta tot einde 16e eeuw.

In dit boek kan men het resultaat lezen van meer dan 30 jaar speurderswerk. Het werd bekroond door de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde en werd ook door deze instelling uitgegeven. In de jury zetelden de heren Van Elslander, Gysseling en Deschamps.

Na een uitgebreide inleiding volgen 2 delen.

Deel 1 behandelt de Medische Zegens en bevat 2 hoofdstukken: Kwalen en ongemakken van mensen, en het tweede: Dieren, overwegend paarden.

Deel 2 behandelt Niet-Medische Incantamenta en bevat 6 hoofdstukken, namelijk Magische middelen voor allerlei doeleinden, Dieven en gestolen goed, de Magische krachten van planten, van Minnepijn en brandende begeerte, Zuivel onttoveren en melkdiefstal, Oproepen van geesten voor eigen gebruik.

Het boek eindigt met een alfabetische index die het opzoeken vergemakkelijkt.

Ingebonden, formaat 16 x 24 cm., 525 bladzijden. Prijs: 1.000 fr.

Te verkrijgen in de boekhandel en op het Secretariaat van de Koninklijke Academie, Koningstraat 18 te 9000 Gent. Tel: (09)265.93.45.

Geïnteresseerden, opgepast: de oplage is beperkt tot 450 exemplaren.

Bij de VUBPRESS verscheen "**Geuzengeweld. Antiklerikaal straatruoer in de politieke geschiedenis van België, 1831-1914**".

Historica Gita Deneckere ging na in hoeverre het antiklerikaal straatruoer een invloed kon uitoefenen op het beleid. Deze studie voor haar doctoraatsthesis die meer dan 1.000 bladzijden bevat zal verschijnen in 3 boekdelen. Een eerste boek "Sire, het volk mort. Sociaal protest in België, 1831-1918." is reeds verschenen en na het Geuzenboek komt nog een boek over "De Gentse Ka-toenoproer van 1839".

"Geuzengeweld" gaat over de machtsstrijd tussen katholieken en vrijzinnigen. Het boek heeft een formaat van 15,5 x 24 cm., telt 223 bladzijden en kost 695 fr. Te bekomen in de boekhandel.

Onlangs verscheen "**Leon Elaut. Een bevoorrecht getuige van zijn tijd.**"

Dit boek is een hommage aan deze Gentse geneesheer en werd geschreven door zijn kleindochter Nele Bockaert.

In 176 bladzijden wordt ons een beeld geschetst van het leven en streven van deze uroloog die ook een rol gespeeld heeft in de politiek.

Dit vlot leesbaar boek met een voorwoord van Dr. R. De Beule heeft een formaat van 14,5 x 21 cm. en kost 500 fr.

Van de hand van Br. René Stockman verscheen "**De goede mijnheer Triest. Een biografie van Kanunnik Petrus Jozef Triest.**"

In 17 hoofdstukken wordt ons een beeld geschetst van de populaire Kanunnik Triest. Achtereenvolgens worden behandeld: de familie Triest, de jeugdijaren van Triest, de weg naar het priesterschap, de jonge priester, Triest als pastoor in parochiedienst, de kloosterstichter, van dorpspastoor tot bezieler en organisator, in dienst van de armenzorg te Gent, stichting van de Broeders van Liefde, zorg voor de geesteszieken, onderwijs aan het volkskind, strijd om de erkenning van de congregatie, een derde congregatie: de Broeders van Sint-Jan de Deo, zorg voor doofstommen en blinden, blijvende aandacht voor de armenzorg in Gent, nog een vierde congregatie, het levenseinde van Triest.

Het boek heeft een formaat van 16 x 24 cm., telt 128 pagina's en bevat bijna 100 afbeeldingen, waarvan de overgrote meerderheid in kleur.

Er is ook een Franse vertaling "Ce bon monsieur Triest" en een Engelse "Good father Triest". Dit interessant boek kost slechts 300 fr.

Mocht men het niet vinden in de boekhandel, dan kan men nog altijd contact nemen met het Provinciaal Broeders van Liefde - Stropstraat 119 te 9000 Gent. Tel: (09)221.45.45.

Ter gelegenheid van de 200e verjaring van de Universiteitsbibliotheek verscheen een boek over deze bibliotheek onder de titel "**Henry Van de Velde. Universiteitsbibliotheek Gent. Ghent University Library. 1797-1997**".

Dit boek heeft een formaat van 24 x 20 cm. en telt 96 bladzijden.

De zeer schaarse tweetalige tekst Engels-Nederlands maakt dat dit vooral een kijkboek is. Het geeft de indruk meer een verheerlijking te zijn van Henry Vande Velde dan wel de geschiedenis van de bibliotheek zelf. Het bevat een 57-tal foto's van de Boekentoren en zijn interieur en één enkele foto van de ingang op de Ottogracht, en dan nog als het reeds de Openbare Stadsbibliotheek geworden was.

Wij willen niet ontkennen dat dit boek ons enorm tegenvalt. Bij de viering van het 200-jarig bestaan van een dergelijke prestigieuze instelling, mocht men zich toch aan iets anders verwachten dan dat wat het geworden is. Spijtig van de gemiste kans. Men had er een prachtig boek kunnen van maken, de gedetailleerde historiek kunnen van geven, aandacht kunnen besteden aan het prachtig werk van vermaarde bibliothecarissen zoals een Ferdinand Vander Haegen. Over dit alles geen woord.

Wij hadden ook graag foto's gezien van de Bibliotheek op de Ottogracht, van de leeszaal waar nog een aparte, rustige, serene kloostersfeer heerste, van de Baudelookapel waar de boeken opgeslagen waren.

Ook de prijs van 1.300 fr. is niet in proportie met de waarde van dit boek. Te bekomen in de Universiteitsbibliotheek, Rozier 9.

De "Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent. Nieuwe Reeks LI" zijn verschenen.

Als specifieke Gentse onderwerpen noteren wij "Architecturale ruimte en bewegingsvrijheid van de vrouw in de laatmiddeleeuwse Gentse religieuze en caritatieve instellingen". Misschien een beetje een moeilijke titel, maar het gaat over de inrichting van het interieur van deze instellingen en bepaalde regels nopens uitgaan, bezoek, zwijgplicht, etc.

Verder nog: Textielaanbod in het achttiende eeuwse Gent, Onbekende toneelstukken en dichtwerken van het Jezuïetencollege te Gent, 1742-1773, De politieke evolutie onder het Directoire (1795-1799) en het impact op de Gentse situatie. En wel te verstaan de Bibliografie van de geschiedenis van Gent 1996-1997 met niet mineder dan 278 items.

Prijs: 850 fr. Gratis voor de leden van de M.G.O.G.

"Waar is de Tijd?" N° 7. "1350 jaar Gent, de Gentenaars en hun zieken."
Zusters van Liefde - Aderlatingen - Rondreizende heelmeeesters - Bijloke -

Pesthuis - St-Jan-ten-Dulle - Guislain - St-Jan de Deo - Palfijn - Kanunnik Triest - Universiteit - Materniteit - Corneel Heymans, etc.
Zoals steeds rijkelijk geïllustreerd.

"Waar is de Tijd?" N° 8 "1350 jaar Gentenaars en hun monumenten."

Rijk fotomateriaal over de Graslei, Atelier Bressers, Ketelvest, Houtlei, Neder-schelde, Gravensteen, Sikkell, Geeraard Duivelsteen, Lakenhalle, Rabot, Tore-ke, Stadhuis, St-Pietersabdij, Vismijn, Pakhuis, Watermolen, Universiteit, Vlaamse Kaai, Vooruit, Begijnhof, Post, St-Niklaaskerk, Belfort.
Pro memorie: 160 fr. in de dagbladwinkels.

In **"Oost-Vlaamse Zanten"** 1998 - N° 1 verscheen van de hand van Elise Hooft een interessant artikel over **Jacob Semeij**, de Gentse architect die een 300-tal huizen bouwde, o.m. op de Scheldelaan (Vlaamse Kaai), de Baude-loostraat, Borluutstraat, Wolfsteeg, Steurstraat (Penitentenstraat), de Heirmis-wijk, enz.

Een man die er in grote mate toe bijgedragen heeft het Gents stadsbeeld te verfraaien. Spijtig genoeg hebben andere belangen dan esthetische en culturele er voor gezorgd dat heel wat van die prachtige huizen die nog in goede toestand waren, gesloopt werden om de plaats te ruimen voor die banale, triestige, de-primerende betonarchitectuur. Denk maar aan de vermindering van de Vlaamse Kaai. In dit artikel wordt veel aandacht besteed aan de gevelopschriften, iets wat typisch was voor de huizen van Semeij.

Een architect waar, volgens ons, een interessant boek zou kunnen over geschre-ven worden.

H.C.

VRAAG EN ANTWOORD

Mevrouw **Emilienne Deryn** was sterk geïnteresseerd in het artikel over "De Gentse Lucifersfabrieken".

Zij schrijft: "Ikzelf werd geboren in 1937. De tante van mijn grootmoeder is jarenlang "portierster" geweest in de Werkhuisstraat. Het gaat over Louise Carlier x Arthur Lenssens. De kinderen van de zus van Louise, nl. Marie Carlier x Jules Warrinnier hebben daar ook gewerkt. Het gaat over H  l  ne en Irma Warrinnier."

Ze vraagt of sommige van onze lezers meer inlichtingen kunnen bezorgen over bovenvermelde personen.

Antwoord van de heer **Roger Buyle** op de tweede vraag van de heer **René Pattyn** (Gh.T. 1998 - N° 3 - p. 174).

"Gemeente Heusden - Sectie A - N°601. Art. 343

Houten windmolen "Kernemelkmolen".

De Vennen.

Oorspronkelijk: Thienpont, Petrus-Jan, molenaar, Heusden.

1850. Erfenis. Naar Thienpont, weduwe Lieven en kinderen, molenaarster, Heusden.

1861. Verdeling. Thienpont Joseph en Désiré, molenaars, Heusden.

1865. Vergroting en plaatsen van stoommachine.

Omschreven als korenwindmolen en stoommolen.

1867. Verkoop: art. 865/2 aan Thienpont Désiré, maalter, Heusden.

1878. Erfenis naar Thienpont-DE MOOR, weduwe Désiré, maalter, Heusden.

1882. Tweede huwelijk. Naar Bermyn-DE MOOR (weduwe Pieter), landbouwer, Heusden.

1892. Verkoop. Art. 1011/22. De Wever-Steels, Serafien, bijzondere, Heusden.

Tramstraat.

1893. Volledige afbraak.

De molen zou opgericht zijn in 1509.

Uit "Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen: 1961/II. (Inventaris van de Wind- en Watermolens in de Provincie Oost-Vlaanderen). Arrondissementen Eeklo en Gent" (Naar gegevens van het Archief van het Kadaster).

De heer **Victor Antheunis** zoekt inlichtingen over Piet Schepens.

Hij schrijft: "Ik woonde vanaf 1930 tot 1937 in de Lourdesstraat (nu St-Bernadettestraat). Gedurende het schooljaar 1933-1934 was ik daar in het 4e studiejaar, dat was toen dat klein stadsschooltje in die Gentse tuinwijk met sociale woningen. Die school bestond toen uit 4 of 5 houten paviljoenen! De leraar in deze klas was een zekere Mr. Piet Schepens, een zeer strenge leraar. Hij dweeptte geweldig met de toen succesrijke Vlaamse toondichter Emiel Hullebroeck, want iedere morgen vóór de les begon moesten wij rechtstaan naast onze bank met de armen gekruist, en dan allemaal tesamen uit volle borst zingen van "Klompen aan de voet, staan onze guitjes goed." Dit was het klompenliedeken van Emiel Hullebroeck, ook soms eens "Tineken van Heule".

Toen woonde Piet Schepens in de Koestraat op Oostakker in een villa. Sommige van zijn leerlingen hebben dikwijls eens belleketrek weest doen aan zijn huis. Vele jaren nadien heb ik ontdekt dat Mr. Piet Schepens een beroemd schrijver is geweest. Ik heb ooit een boek van hem kunnen kopen "Denemarken" en daar staat een lijst in met wat allemaal van deze schrijver is verschenen. Hij heeft veel geschreven over Scandinavische landen en hun beroemde schrijvers. Vanaf 1927 tot ongeveer 1952 veel luisterspelen voor Radio Brus-

sel, het toenmalige N.I.R. Zweedse en Finse sprookjes. Hij werd bekroond met de August Beernaertprijs (1932-1933) door de Koninklijke Vlaamse Academie voor het werk "August Strindberg" 1e en 2e deel.

Mijn vraag over de schrijver Piet Schepens is de volgende: is er geen van onze leden of lezers die mij kan zeggen wat er van hem geworden is en gebeurlijk het jaartal van zijn overlijden en geboortejaar."

LEZERS SCHRIJVEN ONS

De heer **Dirk Jurrjens** (Granada), die tevens "pion" is voor Zuid-Spanje van de "Gentsche Sosseteit", schrijft ons: "Misschien zouden wij onze leden kunnen uitnodigen foto's en andere documenten van vóór 1914 op te sturen voor publicatie in "Ghendtsche Tydinghen"."

Een uitstekend idee. Iets dergelijks is altijd welkom en na gebruik worden de gebruikte stukken vanzelfsprekend teruggestuurd. Hij zelf stuurde ons enkele beelden op van de Koornmarkt zoals hij vroeger was, met de kiosk, de Chapel-lerie Gantoise Lammens, de Compagnie du Gaz de Gand, de Zondagsbode, etc. Spijtig genoeg betreft het fotocopiëen van postkaarten die zich niet lenen tot een reproductie.

Ook hij heeft destijds horen vertellen dat de architect van de St-Martinuskerk van de toren van Ekkergermerk gesprongen was, uit wanhoop omdat deze toren scheef stond.

Als een specifieke Gentse uitdrukking citeert hij het "Slaphangerstraatje", naam die de Gentenaars onmiddellijk gevonden hadden voor de Prosper Claeystraat waar huisjes gebouwd werden voor bejaarde koppels.

De heer **G. Broget** schrijft ons:

In het nr. 7 van "Waar is de Tijd?" staat bovenaan op blz. 161 een afbeelding van het klooster der Alexianen, een prent van A. Van den Eynde, staat in 1723 (1848), Atlas Goetghebuer S.A.G. Men onderscheidt daarop zeer goed het portaal van het klooster, de monumentale barokke ingangspoort van de kapel en het mooie torentje op het dak. De prent laat ook duidelijk de overgang zien die het Schokkebroersvestje overspant dat rechts naar de Poel en links naar het Watergraafstraatje liep. Onder voornoemde afbeelding wordt er verkeerdelijk melding van gemaakt dat het gaat om de gebouwen van de Leprozerij, ook het Rijke Gasthuis genoemd, gelegen op de hoek van de Hoogstraat en de Holstraat.

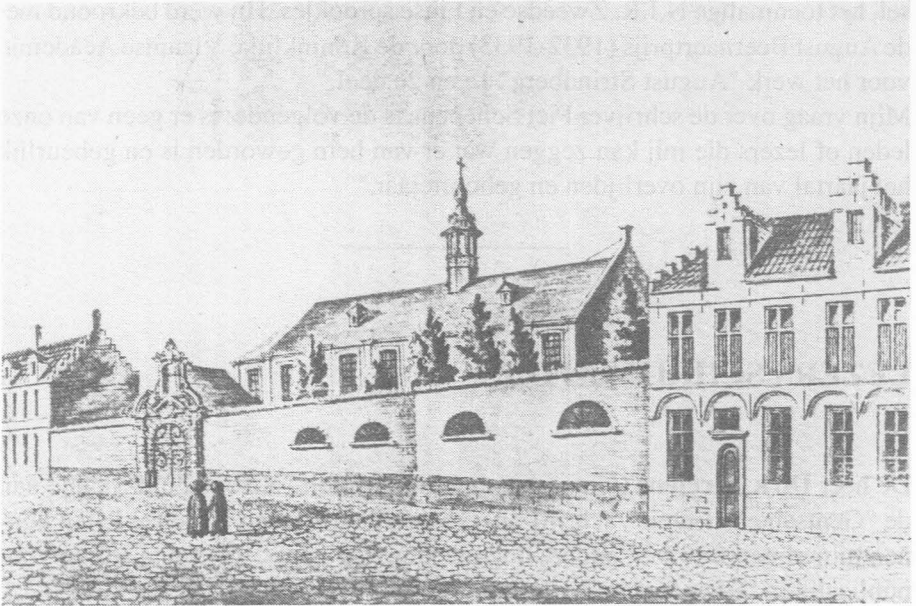

Fig. 1. Het Rijke Gasthuis. Aquarel van J. Wynants (1820-1823) Atlas Goetgebuer S.A.G.

Fig. 2. Alexianenklooster, prent A. Van den Eynde, staat in 1723. (1843) Atlas Goetgebuer S.A.G.

Men heeft blijkbaar verward met de aquarel van J. Wynants 1820-1823, Atlas Goetghebuer S.A.G., die wel het Rijke Gasthuis toont. Op die afbeelding (cfr. Fig. 1) ziet men de kloostermuur, de ingangspoort van de kerk, bekeken vanuit de Hoogstraat. Die afbeelding werd destijds opgenomen in onze bijdrage: "Die Groete strate buten Turre" (cfr. Ghendtsche Tydinghen, 24ste jaargang 1995, nr. 5, blz. 252).

De afbeelding, die de Kapel der Alexianen toont (cfr. Fig. 2), werd opgenomen in onze bijdrage over "Het Schokkebroersvestje" (cfr. Ghendtsche Tydinghen, 21ste jaargang 1992, nr. 4, blz. 206).

Wanneer men beide afbeeldingen naast elkaar legt, ziet men duidelijk de vergissing, die in het nr. 7 van "Waar is de Tijd?" werd begaan.

Van Mevrouw **Christine Laleman**, stadsarcheologe ontvingen wij het volgend schrijven:

Als trouw lezer van Ghendtsche Tydinghen, waar ik elke uitgave steeds waardevolle, interessante en historisch gefundeerde bijdragen ontdek, heb ik me bij het nummer 3 van 1998 uitermate geërgerd aan de literatuur rond beide abdijen. Het artikel betekent een aanfluiting voor het degelijk wetenschappelijk historisch werk van Prof. Dr. A. Verhulst en wijlen Dr. M. Gysseling en in hun voetsporen van jongere historici en archeologen. Een nieuwe stand van het recente wetenschappelijk werk verscheen in het verzamelwerk DECLERCQ, G. (red.), *Ganda & Blandinium. De Gentse abdijen van Sint-Pieters en Sint-Baafs, Gent, 1997*, een publicatie die door de betreffende auteur blijkbaar niet bekend is. Spijtig voor uw tijdschrift dat de totaal ongefundeerde bijdrage daar verscheen. We achten het onze plicht om U van deze zienswijze op de hoogte te brengen.

Nota van de Redactie: Wij hebben niet de pretentie een strikt wetenschappelijk tijdschrift te zijn, wèl een populair, vulgariserend in hetwelk mensen die geïnteresseerd zijn in hun stad de mogelijkheid krijgen daar iets over te schrijven, ook als dat zeer sterk afwijkt van wat algemeen aangenomen wordt.

Wij waren er ons natuurlijk van bewust dat het artikel in kwestie op zijn minst zeer controversieel was. Wij hebben het gepubliceerd in de hoop en de verwachting dat er felle reacties zouden op volgen. Wat dus gebeurd is.

Wij weten dat er nadelen aan deze methode verbonden zijn, namelijk dat dit het imago van "Ghendtsche Tydinghen" kan aantasten, maar wij vinden dat dit niet opweegt tegen het voordeel dat er op die manier soms een debat kan op gang komen waar iedereen wijzer van wordt.

DIT BESTAAT NIET MEER

De Iepenstraat (zo werd in 1942 de IJperstraat herdoopt) zoals Edmond Sacré ze zag in 1900.
Links de Koperstraat, verder door de Houtleie.
Copyright A.C.L. Foto nr. 35368.